

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 18

KIRK ÜÇÜNCÜ İNİKAT
3 - IV - 1930 PERŞEMBE

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	2	lifi ve Dahiliye ve Belediye kanunu lâyihası	
2 — Havale edilen evrak	2	Muvakkat Encümenleri mazbataları	3,10,13
3 — müzakere edilen maddeler	2	3 — Mardin Meb'usu İrfan Ferit ve	
1 — Hariciye Vekâleti 1929 senesi		Kayseri Meb'usu Hasan Ferit Beylerin, köy	
bütçesine 20 000 ve 64 300 liralık munzam		kanununun 44 üncü maddesinin tefsirine	
taahhüt verilmesine dair 1/619,621 numaralı		dair 4/53 numaralı tahriri ve Dahiliye	
kanun lâyihaları ve Bütçe Encümeni		Encümeni mazbatası	8
mazbatası	2,11	4 — 25 Eylül 1339 tarih ve 347 nu-	
2 — 1/411 numaralı belediye kanunu		maralı kanunun 5 inci maddesinin tefsiri	
lâyihasile Kırklareli Meb'usu Doktor Fuat		hakkında 3/374 numaralı Bağvekâlet tezke-	
Bey ve rüfekasının, oyun ve eğlence ma-		resi ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri	8
halleri tesis ve idare etmek hakkının		mazbataları	
Himayei Etfal Cemiyetine verilmesi hak-		5 — Hukuk usulü muhakemeleri ka-	
kında 2/40 numaralı kanun teklifi ve mü-		nununun 36 inci maddesinin 4 üncü fıkrasının	
hakikat vergisi kanununun 4 üncü mad-		tasının tadili hakkına 1/591 numaralı kanun	
desinin 4 üncü fıkrasının tefsirine dair		lâyihası ve Adliye Encümeni mazbatası	10
3/270 numaralı Bağvekâlet tezkeresile İ-		6 — 22 nisan 1341 tarih ve 655 nu-	
stanbul Meb'usu Süreyya paşanın, belediye		maralı ticaret ve sanayi odaları kanununa	
kanunu lâyihasının tadili hakkındaki tek-		müzeysel 1/426 numaralı kanun lâyihası	
		ve İktisat Encümeni mazbatası	10

1 — SABIK ZABIT HULÂSASI

Hasan Beyin riyasetleriyle aktedilerek, bir veraset vergisi hakkındaki suale Maliye Vekili Şükrü Beyin verdikleri cevap dinlendikten sonra belediye lâyihasına geçildi. Lâyihanın Encümen- de bulunan maddelerinden maadasının müzake-

resi icra edildikten sonra perşembe günü in'ikat edilmek üzere celse tatil oldu.

Reis Vekili	Kâtip	Kâtip
	Yozgat	Denizli
Hasan	Avni	H. Rüştü

2 — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Hükümeti arasında aktedilen ticaret ve seyrüsefâin muahedenamesinin tasdiki hakkında kanun lâyihası (İktisat ve Hariciye Encümenlerine)

Tezkereler

2 — Bitlis Meb'usu Muhittin Beyin teşrih masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (Adliye ve Teşkilatı Esasiye Encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

3 — Kayseri hapisanesinde mahpus İbrahim'in affi hakkında Başvekâlet tezkeresi (Adliye Encümenine)

4 — Kayseri hapisanesinde mahpus İbrahim'in affi hakkında Başvekâlet tezkeresi (Adliye Encümenine)

Mazbatalar

5 — Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20,000 ve 64 300 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/619,621 numaralı kanun lâyihaları ve Bütçe Encümeni mazbatası (Ruznameye)

6 — İstiklal harbi malûl zabitan ve efradına verilecek para mükâfatına dair tanzim edilen 15 inci defterin gönderildiği hakkında 3/429 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Bütçe Encümeni mazbatası (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,5

Reis — Refet B.

Kâtipler : Avni Bey B. (YOZGAT), Haydar Rüştü B. (DENİZLİ)

Reis — Celse açılmıştır efendim;

3 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1 — Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20,000 ve 64,300 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/619,621 numaralı kanun lâyihaları ve Bütçe Encümeni mazbatası [1]

Maliye Vekili Sarac Oğlu Şükrü B. (İzmir) — Ruznamede, Hariciye Vekâletinin 1929 senesi bütçesine tahsisat ilâvesine dair bir lâyiha vardır. Esasen ruznamenin bir defa müzakereye tabi mevadi sırasındadır. Arkadaşlarımdan bu tahsisatın tercihan müzakeresini rica edeceğim. (Muvafık sesleri)

Reis — Efendim; bu tahsisatı munzamma lâyihasının tercihan müzakeresini teklif ediyorlar.

Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Reis — Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen

var mı efendim? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1929 senesi Hariciye bütçesine tahsisatı munzamma verilmesine dair kanun

BİRİNCİ MADDE — 1929 senesi Hariciye Vekâleti bütçesinin 554 üncü faslının birinci misafirini eenebiye maddesine (20,000) ve 559 uncu Muhtelit Mübadele Komsiyonu masarifi faslına (64,300) lira tahsisatı munzamma olarak verilmiştir.

Reis — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Reis — İkinci maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 101 numaralı matbuua zaptın sonuna merbuttur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum.

2 — 1/411 numaralı belediye kanunu lâyihasile *Kırklareli Meb'usu Doktor Fuat Bey ve rüfekasının, oyun ve eğlence mahalleri tesis ve idare etmek hakkının Himayei Etfal Cemiyetine verilmesi hakkında 2/40 numaralı kanun teklifi ve musakkafat vergisi kanununun 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının tefsirine dair 3/270 numaralı Başvekâlet tezkeresiyle İstanbul Meb'usu Süreyya Paşanın, belediye kanunu lâyihasının tadili hakkındaki teklifi ve Dahihiliye ve Belediye Kanunu Lâyihası Muvakkat Encümenleri mazbataları.*

Reis — Belediye kanununun müzakeresine geçiyoruz. Encümenlerden gelen maddeler okunacaktır.

YÜKSEK REİSLİĞE

Belediye kanunu lâyihasının Heyeti Umumiyece Encümene iade buyurulmuş olan 15 inci maddenin 7 inci ve 19 uncu maddenin 7 inci fıkraları ile 23, 33 ve 83 üncü maddelerinin tespit olunan yeni şekillerinin Heyeti Umumiyece arzı Encümenimizce kararlaştırılmıştır.

B. K. Muhtelit En. R. *namına* M. M. Kâtip
Malatya Malatya

Abdülmuttalip Abdülmuttalip
Âza Âza Âza Âza Âza
Bursa Kütahya Erzurum Çorum Bayazıt
Münür Hakkı H. Aziz Mustafa İhsan

Âza Âza Âza Âza
İzmir Urfa Çorum
Kâmil B. Lûtfi M. Refet Münür

15 inci maddenin 7 inci fıkrası:

Belediye depolarından başka yerlerde kanun, nizam ve talimat ile muayyen miktar ve şerait haricinde yanar (kabili iştiial ve infilak) maddeler bulundurmamak, bulunanları zaptetmek?

Reis — Söz istiyen var mı efendim?

Ethem B. (Samsun) — Bir sual soracağım, 15 inci maddenin 7 inci fıkrası; belediye depolarında bulunması lâzımgelen gaz ve benzin gibi mevaddı müştaiile ve infilâkiyenin zabıt ve müsaderesine aittir. Heyeti Celile bu zabıt ve müsadereyi Teşkilâtı esasiye kanununa muhalif bularak maddenin müsait bir şekle ifrağı için encümene havale etmişti. Encümen (müsadere) kelimesini kaldırarak onun yerine (zabıt) kelimesini ikame etmiştir. Mahiyeti itibarile zabıt ile müsadere bir birinin aynıdır. Belediye evamirine muayyer olarak depolarda bulunması lâzımgelen bir şey, hilâfi emir ve tenbih dükkânlarında ve yahut hanelerde bulunmuş, bu keyfiyetin hakkı tasarrufu nezeder bir mahiyette bir

neticeye raptedilmesi yine teşkilâtı esasiye kanununa muhaliftir. Zabıt kelimesini (müsadere kelimesi yerine ikame etmekle mesele halledilmiş değildir. Binaenaleyh encümenin bu israrını bendeniz muvafık bulmuyorum. Bu nevi eşyai memnua, mevadr müştaiile belediye depoları haricindeki mahallerde bulunursa buna cesaret edenlerin malları ellerinden alınır, depolara nakledilir ve satıldığımda bedelinin nısfı raddesinde bir miktar o adamlardan cezayı naklî alınır. Encümenin ekseriyeti bunu iki sebebe istinat ettiriyor. Sebebin birisi: evvelki fıkrada (kasaplık hayvanatın mezbaaha haricinde kesilenleri müsadere edilir) kelimesi var o madde Heyeti Umumiyece kabul edildiği için bu fıkranın bu şekilde kabulünde zarar yokmuş. Bu fıkradaki müsadere kelimesini zabıt kelimesine nakletmek suretile mahiyeti meseleyi tağyir değil fakat kelime üzerinde oynanmıştır. Halbuki kanunun heyeti umumiyesi kabul edilmiş değildir. O madde kabul edilmiş olsa bile heyeti umumiyesi kabul edilmediği için muhtacı müna-kaşadır. Hata hatadır. Nerede bulunursa vakti geçmeden onun tashihi mümkündür. Binaenaleyh 6 nci fıkranın tashihi de kabildir.

İkinci meselede buyuruyorlar ki: bu müsadere kelimesi umumî kanunlarda da mevcuttur. Filhakkı bazı kanunlarımızda bazı müsadereler vardır.

Fakat bu müsadereler memnu olan meselâ sigara kâğıdı, tütün gibi, Devlet inhisarlarında olan bazı maddelerdir ki bunlar bizatihi cürüm, olan şeylerdir. Bizatihi cürüm, cismi cürüm, hiç şüphesiz zaptolunur. Kanunu mahsusla da buna müsaade verilmiştir. Teşkilâtı esasiyede de musarrahtır. Belediyelere böyle evamiri belediyeye muhalefet mevkiinde kalan insanların ellerinden malını almak, hakkı tasarrufunu nezetmek gibi salâhiyetlerin verilmesi doğru değildir. Bunlar teşkilâtı esasiyeye muhaliftir. Bu müsadere meselesi 3 yerde vardır zannediyorum. Fakat birisi tashih edildi, ikisi kalmıştır. Birisi: gaz, benzin ve mevadr infilâkiye meselesi, diğeri de kasaplık hayvanatın mezbahalar haricinde zephedilmesi meselesidir. Bunlar hakkında Heyeti Celileye mütaleamı arzeder bir takrir takdim ediyorum.

Aziz B. (Erzurum) — Efendim; muhtelif kanunlarda zabıt ve müsadere mevzubahistir ve arkadaşlarımızın söylediği gibi zatı cürme doğrudan doğruya taallük eden maddeler de mevzubahistir. Meselâ gümrük kaçakçılığı yapan bir kimsenin malı zabıt ve müsadere olunur. Tütün kaçakçılığı da aynı şekildedir. Arabasile depoya girerken elinde vesikası olmadığı için zaptu müsadereye tabidir. Aynile kanunun menettiği ahvalde, meselâ hayvan zephinde, kanun hayvanın muayyen yerde zephini emretmiştir. Başka yerde zephi memnudur. Başka yerde zepholunuyor, kaçakçılık yapılıyor. Kezalik mevadr müştaiile herhangi bir yerde yangın yapabilir. Bunların muayyen bir yerde bulunmasını kanun emretmiştir. Orada bu-

lanmaması kaçakçılıktır. Mahiyeti itibarile hepsi aynıdır. Encümen gerek bu kaçaklığı gerek hayvan zehiyatındaki kaçaklığı birisinin emniyeti umumiyyeye diğerinin sıhhati umumiyyeye teallüku itibarile aynı mahiyette görüyor. Maazallah mevad müstaileden olan bir maddenin yanması bütün şehri ateşe verebilir. Memnu olan hayvan zehiyatı bütün memleketi mahrumiyete maruz bırakabilir. Mücrim olanlar cezasını görmelidir.

YÜKSEK EİSLİĞE

MADDE 15 — Fıkra - 7

Belediye depolarından başka yerlerde kanun ve nizam ve talimat ile muayyen miktar haricinde kabili işial ve infilâk maddeler bulundurmamak. Buna riayet etmeyenlerin mallarını belediye deposuna kaldırmak ve satıldığında nısrı bedelini ceza olarak belediyeye almak.

Samsun Meb'usu
Ethem

Reis — Efendim, bu fıkra evvelce, reye konmuş ve kabul edilmişti. Yalnız ("Müsadere,, tabirinin teşkilatı esasiye kanununa muhalif olduğu arkadaşlar tarafından dermeyan edildi tabiatile bu mavzu her şey takdim edileceğinden bu arkadaşşa söz verildi, fikirlerini beyan ettiler. Şimdi de bir takrir verdiler. Şimdi fıkradaki "Zabıt,, tabirinin, Heyeti Celilece teşkilatı esasiye kanununa mugayır görülp görülmeyeceği hususunu reye arzedeceğim: Mugayır yürülmediği takdirde encümenin fıkrasını reye arzederim.

Efendim, teşkilatı esasiyeye mugayır görenler lütfen el kaldırsın... Görmeyenler... Şu halde mugayıretini görülmemiştir.

Encümenin tashihen getirdiği şekli reye arz ediyorum.

Ragıp B. (Kütahya) — Efendim, encümeden tashihen gelen şekil reye konur da tadil şeklinde olan takrir reye konmaz mı? Malûmu Âliniz, bu fıkra zaten tashih için verilen bir takrir üzerine encüme gitmişti. Şimdi encümeden tashihen ve tadilen geliyor. Fıkra kabul edilmiş degildi. Bir tadil takriri üzerine encüme gitmişti. Bunun üzerine bir tadilname daha verilmiştir ki onun da reye konması evlâ bittariktir.

(15 inci maddenin 7 inci fıkrası tekrar okundu)

Reis — Reye arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Reis Bey-tadilname var?

Reis — Fıkranın esasi kabul edilmiştir.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Bendeniz usul hakkında arzedeceğim: Fakat usul hakkında söz söylerken maddeye de temas edersem mazur görürsünüz. Zabıt müsadere her iki kelime de bir mefhum ve bir manada olduğu için bunların kalması, değişmesi bendenizce haizi ehemmiyet değildir. Fakat; ceza itibarile bir teneke gazın bedeli dört lira olduğu halde tadilname bir kilodan bir lira alınması şeklinde idi. Evvelce nazarı itibare

alman tadilname asıl maddeye nisbetle, ki asıl madde daha üç misli fazla cezayı tazammun ettiği için belki halk lehine daha hafif olması dolayisile zabıt kelimesini şahsen tercih etmek niyetindeyim. Fakat usul hakkında arzedeceğim ki tarzı müzakere tamamen yanlıştır ve bunun tekerrürüne mahal kalmamak için söz almak lüzumunu his ettim. Bu dahili nizamnamede çok açık ve sarıhtir. Bir madde on kere encüme gider, Heyeti Umumiyyeye gelir. Her gelişte verilen tadilname ne ise o tadil teklifinin hakkı tercihi vardır. Evvelâ o reye konur nazarı itibara alınır; veya alınmaz o başka, Eğer tadilnameler reye konmazsa encümeden gelen metin üzerinde Heyeti Celilenin mütaleat ve mülâhazatı, ve tadilnamelerin, teklifnamelerin kıymeti gaybolur. Binaenaleyh bu hakkımızı esasından muhafaza için muamelenin nizamnamenin sarahati dahiline irca edilmesi lâzımgelir.

Bunun için olan tadilname reye konur. Kabul edilir, yine encüme gider. Heyeti Umumiye ya kabul eder ya etmez. O, kendi bileceği bir iştir. Fakat on defa dahi bir madde hakkında tadilname verilebilir. Kararı nihaiye vasıl olduktan sonradır ki tadilname mevzubahs olmaz. Fakat tadilname reye vazedimeden evvel encümeden gelen şekli reye koymak; hakkı takdiri takyittir. Binaenaleyh bundan sonraki müzakerelerimizde bunu aynen kabul mecburiyetinde kalacağız. Buna ne nizamnamei esasımız, ne de serbestimiz müsait ve mütehammil değildir. Nizamnamenin sarahati dairesinde evvelâ tadilnamenin arz edilmesi kabul edilmediği takdirde fıkranın reye konulması lâzımdır.

Şunu da ilâve edeyim ki, bendeniz esas itibarile encümeden gelen şekle taraftarım. Fakat usulü müzakerenin takyit buyurulması taraftarı değilim.

Reis — Efendim; Hasan Bey arkadaşımızın buyurdıkları şey, ötedenberi Mecliste cari olan usul ve teamüldür. Yalnız şu ciheti nazarı dikkati Âlilerine tekrar arz ediyorum: Fıkra reye vazedilmesi ve kabul olunmuştur. Müzakere ve münakaşa mevzuu yoktur. Yalnız müsadere tabirinin teşkilatı esasiyeye mugayıretini mevzubahs olduğu için bendeniz söz vermek mecburiyetinde kaldım. Çünkü Meclis teşkilatı esasiye kanununa mugayır kanun yapamaz. Şimdi bu müsadere kısmı bitmiştir. Arkadaşımızın takriri, tadil mahiyetindedir. Bunu reye koyduğum takdirde yeniden müzakere yolu açmış olurum.

Onun için bu ciheti nazarı âlinize arz ettim. Teşkilatı esasiyeye mugayır olmadığı hakkında karar verildi.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Efendim, kabul edilmiş fıkra yoktur; fıkra nazarı itibare alınmış bir takriri encüme gitmişti. O fıkra üzerinde Heyeti Celile henüz reyini ihsas etmemiştir. Encümeden gelen bu fıkra üzerine de tekrar takrir verilebilir. Çünkü kabul edilmiş bir şey de yoktur.

Talat B. (Ankara) — Fıkra kabul edilmiş olsa

idi; encümene gitmeğe mahal yoktu.

Reis — Efendim; müsaade buyurunuz, sehvolmuştur. Arkadaşımızın iki takriri vardır. Birisi altın madde hakkında, diğeri şimdi okunan takrir, binaenaleyh Hasan Beyefendinin hakları vardır. Zühul vaki olmuştur.

(Ethem Beyin takririni tekrar okundu)

Reis — Efendim; Ethem Beyin teklifini rey arz ediyorum. nazarı dikkata alanlar... Almiryanlar... Efendim, anlaşmadı. Nazarı dikkata alanlar ayağa kalksın... Almiryanlar ayağa kalksın... Nazarı dikkata alınmıştır.

19 uncu maddenin - 7 - Fıkrası:

Belediye daire ve şubeleri, bahçeleri, umuma ait olmiryan açık ve kapalı mahalleri emlak vergisinden müstesna olmak, belediye vergi ve resimleri ile hidematı ammeye muhtas ve akar olmiryan emval ve eşyası üzerine haciz konulmamak,

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Efendim; malûmu ihsanınız ki bir arkadaşımız bu fıkrâ hakkında bir takrir vermiş ve o takrir encümene havale edilmişti. Encümeden gelen şekil bu.. Bu şekilde iki hüküm vardır. Birisi hidematı ammeye mahsus olan hastane, dispanser, yangın tulumaları hatta tanzifata mahsus arabalar, kamyonlar ve saire gibi hidematı ammeye mahsus olanlar haczedilmesin. Bu pek doğrudur. Bendenizde bu cihete taraftarım. Fakat erbabı istihkak için, belediyeden matlubatı olanlar için haczolunacak ne kalıyor? Encümenin yaptığı bu fıkraya göre hasılat dahi haczedilemez. Yalnız, irat getiren dükân, han ve saire varsa bunların varidatı haczediliyor. Efendim, malûmu Saminizdir ki; Belediyelerin bir çoğunda böyle dükân akar filân yoktur. O halde benim belediyeden matlubatım varken ve mahkemeye de müracaat ederek bir ilâm dahi almışken bu ilâmın ciheti icraiyesini mendecek bir kanun vazediyoruz. Dünyanın neresinde görülmüştür ki; mahkemeden alınan bir ilâm icra edilmesin. O halde mahkemenin ve ilâmın ne hükmü kaldı, ve bu hal zannederim ki belediyelerin de pek lehinde bir mesele değildir. Zira belediyeler borçlarını vermedikleri takdirde ben mahkemeye müracaat edip ilâm aldıktan sonra dahi o ilâmı icra ve tenfiz için bana bir varidat, bir vergi kalmazsa bittabi belediyelerin itibarı da düşecektir.

Şayanı arzumdur ki; belediyeler vatandaşların refah ve saadeti için yapacağı şeylere karşı yine beş on vatandaş iflâsa sevkettirsin, harabiye sevkettirsin. Bu doğru bir şey değildir. Meselâ: Belediye reisi beni çağırıyor, şu parkı yapıyor, ben de parkı yapıyorum. Fakat sarfettiğim 10 - 15 bin lira Ahmedin, Mehmedin cebinden almıştır. Bana Ahmet, Mehmet bu parayı versinler sonra benden almayınca mahkemeye müracaat etsinler, mahkeme de benim iflâsıma hükmettirsinler. Ben de belediye aleyhinde mahkemeye müracaat edip mahkemeden bir ilâm alacağım, halbuki ciheti icraiyesi yoktur, bu da doğru bir şey olmaz.

O halde mahkemeye de lüzum yoktur. Ben niye

kabiliyeti icraiyesi olmiryan bir mahkemeye gideyim, bu dünyanın hiç bir yerinde görülmemiştir. Onun için bendeniz diyorum ki; o hidematı ammeye mahsus olan şeylerin istisnasını kabul edelim. Hiç olmazsa bu gibi borçlar için belediyeler varidatının 10 da birini her sene bütçelerine koysunlar. Bu ciheti kabul buyuracak olursanız alacaklılar için de bir kapı açılmış olur.

Talat B. (Ankara) — Ankara Şehremanetinin bir milyon 200 bin lira borcu vardır. Ne yapalım. Kaç kuruş koysun?

Encümen namına Abdülmuttalip B. (Malatya) — Efendim, maddenin encümünde birinci müzakeresinde hidematı ammeye muhtas olan eşyanın da hacze tabi olup olmaması şekli mavzubahs olmuştur. Kabul edilen şekil Heyeti Celilenize yedinci fıkrâ olarak arz edilmiştir ki, o da yalnız vergi ve resimlerin hacizden müstesna olmak şekli idi. Yani encümenin birinci tespit ettiği şekil bu idi. Fakat Balıkesir Meb'usu Muhteremi Hayrettin Beyefendinin, hidematı ammeye muhtas emval ve eşyanın ve vergi ve resimlerinin de hacizden istisnası ve yalnız % 25 nin hacze tabi olması hakkında verdiği takrir encümence müzakere edilmiştir. Nasıl ki; Devlet vergi ve resimleri hacze tabi değilse ona tebaan belediyenin vergi ve resimleri üzerinden levvki böyle cüz'î bir nispet üzerinden hacz olunması kabul olunmamıştır.

Hidematı ammeye muhtas olan emval ve saire için de Heyeti Celilenin gösterdiği arzu üzerine encümen bunu tespit etmiştir. Yani vergi ve resimleri ve hidematı ammeye muhtas olan emval ve eşya üzerine haciz konulamaz.

Tespit edilen yeni şekil budur. Mazhar Müfit Beyin teklifleri bu maddeye taallük etmez... Olsa olsa bütçelerini tasdika salâhiyettar olan makamlar tarafından kanuna mugayir olarak bazı şeyler bulunduğuy taktirde nasıl hazfolunacağını, tayyolunacağını gösteren ve Heyeti Celilece kabul edilen 123 üncü maddeye - Heyeti Celile muvafık görecekt olursa - teklifleri bir fıkrâ olarak ilâveten konulabilir. Bu cihet encümünde de mevzubahs oldu. Fakat madde Heyeti Celilede müzakere ve kabul edilmiş olduğu için bir şey yapılmadı. Hüküm Heyeti Celilenindir. Arzu buyurulursa 123 üncü maddeye gerek bu nisbet ve yahut bu nisbetin biraz aşağısında ve yukarısında olarak fıkrâ halinde ilâve olunabilir. Her halde bunun yeri hiçbir zaman 19 uncu maddenin yedinci fıkrası değildir. Bu belediyenin hukuk ve imtiyazlarıdır. Diğeri ise belediyenin mecburî vazafidir. O da bütçe kısmına girer. Eğer Mazhar Müfit Beyefendinin takririni nazarı itibare alarak böyle bir nisbet kabul edecek olursak, yani bütçeyi tasdika salâhiyettar makamlar tarafından doğrudan doğruya mahkemece hüküm altına alınan borçlar hakkında bir fıkrâ konacak ise bunun yeri 123 üncü madde-dir. O da kabul edilmiştir. Hüküm Heyeti Celilenindir.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Efendim, bende-

niz bu maddeye konulması üzerine ısrar etmiyorum. Bunu 19 uncu maddeye 20 inci maddeye koyun demiyorum. Takririmde de belediye kanununa bir maddeyi munzamma ilâvesi suretile teklif ediyorum. Elimde nizamname vardır. O nizamname mucibince her meb'usun bir maddeyi munzamma teklifine hakkı vardır.

Encümen nereye isterse oraya koysun. İster yukarı koysun, ister aşağı koysun. Bendeniz madde üzerinde ısrar etmiyorum. Encümen nereyi münasip görürse oraya kor.

YÜKSEK REİSLİĞE

Atideki maddenin belediye kanununa ilâvesini teklif ederim:

MADDE — Boreu olan belediyeler varidatının en az onda birini bütçelerine koymağa mecburdurlar.

Denizli Meb'usu
Mazhar Müfit

İsmet B. (Çorum) — Efendim; belediyelerin borçları ne suretle tahakkuk eder, neden tevellüt eder? Belediyeler hizmetlerini bir bütçe ile tayin ederler. Binaenaleyh bütçenin varidatı olduğu gibi masarifatı da vardır. Borcun bir kısmı bütçe tabikatından tevellüt eder bir kısmı da mukavelattan mütevellit dava ve saireden tevellüt eder. Her iki şekilde de borcu tahakkuk etmiş olan belediye, bütçesini tanzim ederken bu borçlarını bütçesine koymağa mecbur mudur, değil midir? koymazsa bütçelerini tasdik edecek olan vilâyet veya vekâlet bu hakların temini için bütçeye borçları koydurmak salâhiyetini haizmidir, değil midir? (*Değil sesleri*) Eğer vilâyet veya vekâlet tahakkuk etmiş borçlarını bütçelerine koyduracak ise bittabi burada karşılığı tenzil edileceğinden encümenin bu madde hakkındaki nokta nazarı mahfuz kalmalıdır. Eğer koydurmayacaklarsa, yani borçlar böyle dava neticesinden mütevellit bir borç olmuyarak böyle borç dahilindeki hizmetlerden ve işlerden değil, arzu edilen işlerden tevellüt eden borçlar olursa ve karşılığı da bütçeye konmayacak olursa elbette bu madde bir takım hakları temin etmez ve belediyenin vaziyetine de hüsnü tesir etmiyen bir şey olur. Binaenaleyh encümenenden bu noktalar hakkındaki malûmatını soruyorum.

M. M. Abdülmuttalip B. (Malatya) — Efendim; tekrar arz ediyorum ki, encümen bir taraftan belediyenin hukukunu ve hidematı ammenin teshili ifasını düşündüğü gibi diğer taraftan da vatandaşın hukukunu muhafazata birinci şekilde vergi ve resimler üzerine haciz konulmaması förmülünü kabul etmişti.

Heyeti Âliyeden ızhâr buyurulan arzu üzerine şimdi okunan fıkra da ilâve edilmiştir. Beyefendinin buyurdıkları suale gelince; bendenizin işaret ettiğim 123 üncü maddenin 4 üncü fıkrası ki bütçenin tasdikidir. Mafevk makamlarca bütçenin tasdiki ve oraya bazı ilâveler ve zamlar yapılması hakkındadır. Bendenizce bu 4 üncü fıkra Beyefen-

dinin endişe ettikleri noktayı maaziyyetin temin eder. 4 üncü fıkra da şudur: (Bütçeye konulmayan mecburî masarife ait tahsisatı ilâvedir.)

Bir belediyenin borcunu, her vazifesine tercihan bütçeye koyması lâzımdır.

İsmet B. (Çorum) — Mecburî vazifeden midir?

M. M. Abdülmuttalip B. (Malatya) — Borçlarını eda belediyenin mecburî vazifesindedir. Eğer Heyeti Celile bu fıkra da bu manayı mündemiğ görüyorsa hiç bir şey ilâvesine lüzum yoktur. Ayrıca tasrih arzu buyurulursa hüküm Heyeti Celile-nindir.

İsmet B. (Çorum) — Böyle tahakkuk etmiş borçların bütçeye konması ve konmadığı halde vekâletin koydurması salâhiyetini tasrih ediyor-sunuz. Nizamnamede de tasrih edersiniz; maksat hasıl olur.

M. M. Abdülmuttalip B. (Malatya) — Arzettiğim 4 üncü fıkra Beyefendinin bu suallerine cevap olarak bendenizce kâfidir. Eğer Heyeti Celile bu fıkra da bu manayı görmiyorsa sarahatan Beyefendinin teklif buyurdıkları takriri 123 üncü maddeye ilâve edelim.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Efendim; çok teşekkür ederim. Encümen M. M. Beyefendi bendenizin takririmi kabul buyurdular. 123 üncü maddeye ilâve edileceğini ifade buyurdular; bendenizin de arzum budur. Çünkü malûmu ihsanımız, salâhiyetle mecburiyet arasında fark olsa gerektir. Salâhiyettar demek mecburdur demek değildir. Şu dördüncü fıkra bizi tatmin etmemiştir ki demindenberi müzakere cereyan etti. Encümen M. M. Beyefendinin buyurdıkları gibi gayet sarîh olmak için bir madde teklif ettim. Bunu lûtfen kabul edersiniz ve mes-ele sarîh olur.

İsmet B. (Çorum) — Müsaadenizle bir şey arz edeceğim. Efendim; tahakkuk etmiş borçların bütçeye konması doğru ise de borçların on seneye taksim edilmesi meselesi doğru değildir. Mademki bütçelere koymakla mükelleftir; mecburî vazifelerdendir. Bunun on seneye taksim etmek hakkını nereden alıyoruz.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Aman efendim; İsmet Beyefendinin affı Âlilerini rica ederim. bendeniz on sene söylemedim. On seneye taksim den bahsetmedim.

İsmet B. (Çorum) — Onda biri on seneye taksim demektir.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Her sene varidatının yüzde onunu koyacak; borcun değil; varidatın yüzde onunu, yani onda birini en az onda birini diyorum. Daha ziyade de koyabilir.

M. M. Abdülmuttalip B. (Malatya) — Bu mecburiyet bütçeyi tasdika salâhiyettar olan yüksek makamların salâhiyeti cümlesinden olduğu gibi kabul ettiğimiz 117 inci maddenin 11 inci fıkrasında da sarahat vardır.

11 inci fıkra şudur: Vadesi gelen borçlar, istikraz taksitleri ve faizleri ve mahkûmünbîh vaci-büttekiye belediye borçlarıdır. Bu fıkra sarîhtir.

Belediye bunu bütçesine koymağa mecburdur. Mafevk makam bunu tetkik ederek böyle bir madde bütçede bulunmadığı takdirde bunu ilâve eder. Bu sarahata rağmen ayrıca bir şey ilâvesine lüzum var mıdır, yok mudur, hakem Heyeti Celiledir.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Bendeniz varidatın onda birini dedim.

İsmet B. (Çorum) — Borçların miktarı malûm olmadan bütçenin varidatının yüzde onunu tayı ve takyit etmek doğru mudur?

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Ya hiç vermemek doğru mudur? Hiç olmazsa onda birini versin. Alacağına gelince şahin, vereceğine gelince yok!

Reis — Efendim; başka söz istiyen yoktur. Takriri reyinize arzedeceğim.

(Mazhar Müfit Beyin takriri tekrar okundu)

Mazhar Müfit Beyin takririni nazarı dikkate alanlar ... Almıryanlar ... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Demek on para verilmeyecek alacaklılar battı.

Reis — Encümenen gelen şekli okuyoruz. (19 uncu maddenin 7 inci fıkrası tekrar okundu)

Reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

İntihap etmek şartları

MADDE 23 — Belediye intihaplarında rey sahibi olmak için:

- 1 - Türk olmak,
- 2 - İntihap başlamadan evvel lâakal altı aydan beri beldeye ikamet etmekte olduğunu vesaik ile ispat etmek,
- 3 - 18 yaşını bitirmiş olmak,
- 4 - Ağır hapis cezasına mahkûm olmamak,
- 5 - Hidematı ammeden memnu bulunmamak,
- 6 - Hırsızlık dolandırıcılık, emniyeti sui istimal, iflâs gibi muhilli haysiyet gibi suçlarla mahkûm bulunmamak lâzımdır.
- 7 - Silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, zabıtlar ve polisler, askerî memurlar belediye intihabına karışmazlar,

Tahir B. (Giresun) — Encümen vesaikle ispat etmekten bahsediyor. Bu vesaikin ne gibi şeyler olduğunu encümen lütfen izah buyursun.

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Efendim, nüfus kütüğüne yazılmıryanlar da lâakal altı ay bir yerde oturmak şartile kabul ettiğiniz madde mucibince rey vermeğe salâhiyettardır. Bunun en bariz misali Ankaradır. Ankaranın ilk tesisinde yerli kütüğüne hiç kimse yazılmamıştı.

Yerli nüfus 23 bin olduğu halde yerli defterine yazılmıryan nüfus bunun 1,5 hatta iki misli idi. Şimdi yalnız yerli defterine yazılan nüfus rey verecek olursa Ankarada 50 bin vatandaş intihap hakkından mahrum olur. Misal olarak Ankarayı arzettim.

Vesaik de; bir kimsenin o mahallede ikamet

ylediğini mübeyyin mahalleden getireceği ilmühaber, mahkemece bir muamelesi olmuşsa oradan alacağı vesika, her hangi bir daire âmirinin orada memur bulunduğu dair vereceği hüviyet vakaşır... Bundan daha eyi vesika mı olur?

Reis — Efendim; maddéyi reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Efendim; tahsisatı munzamına kanunu hakkında rey vermeyen zevat var mı? rey toplamâ muamelesi bitmiştir.

İntihap şubeleri

MADDE 33 — Belediye intihabının teshili için beldenin veya belediye şubelerinin nüfusu beş yüzden aşağı olmamak üzere intihap şubelerine terfiki caizdir. Bu takdirde mahallerinden seçilen zevat arasından intihap edileceklerin miktarı ve her intihap şubesine kaç zat tefrik edileceği belediye meclisi kararı ve mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile tespit olunur. Şube taksimatına dair olan kararlarda şubelerin hangi mahalle ve sokaklarda müteşekkil olduğu tasrih olunmak muktazidir. İntihap şubeleri hakkında mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdikine iktiran eden belediye meclisi kararı intihabattan en az altı ay evvel mahallî gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân edilir. İntihap şubeleri intihap encümenlerine ayrılan zevatın miktarı en az beştir. Belediye dairesinin bulunduğu şubeye belediye reisi, diğer şubelere belediye meclisi âzasından birer zat reis olurlar. Reislik yapacak âza bulunmadığı takdirde her şube âzası kendi arasından birini reis intihap ederler.

Belediye meclisi âzasından kimlerin hangi şubelere riyaset edecekleri belediye meclisi tarafından kur'a ile tayin olunur. İntihap encümeni âzalığı için ismine kur'a çıkanlardan istifa eden veya istifasız encümene gelmeyen ve yazılan davetnameye icabet etmeyen bulunursa onun yerine kur'a sırasile diğerleri davet olunur. İntihap encümeni-ne belediye reisi veya vekili veya belediye şubemüdürleri riyaset eder. Âzanın sülüsân içtima ve içtimaa iştirak edenlerin nisfından bir ziyadesinin reyini inzımam etmedikçe encümen kararları muteber olmaz. İntihap encümeninde, sahifeleri numaralı ve idare heyetinden tasdikli bir zabıt defteri bulunur ve muamelât, mukarrerat zabıtaları bu deftere yazılır ve reis ve âzalar tarafından imza olunur.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Hükümsüz bırakılacak maddeler

MADDE 74 — Adî ve fevkalâde içtimalar haricinde veya vazife ve salâhiyeti kanuniye hilâfında veya Devlet kanun ve nizamnamelerine mugayir olarak ittihaz edilen mülhakat meclisi kararları valinin talebi üzerine Vilâyet idare heyeti tarafından, Vilâyet merkezi olan mahallerde Dehiliye Vekâletinin talebi üzerine Devlet Şurasınca tetkik olunarak tasdik veya iptal olunur.

Reis — Söz istiyen var mı efendim? Reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Encümenin vazifeleri

MADDE 83 —

1 : Belediye reisi tarafından hazırlanan bütçenin ilk tetkiki.

2 : Aylık icmallerin tetkik ve mürakabesi, müzayede, münakasa şartnamelerinin ve ihalelerin ve pazarlık kararlarının tetkik ve tasdikı, kat'î hesap hakkında meclise mütalea beyanı ve muhasebe hesaplarını tetkik ile zimmet ve beraat hakkında mazbata tanzimi.

3 : İstimlak edilecek yerler hakkında hususî kanuna tevfikân karar itası.

4 : Gayri melhuz masarife ait tahsisatın sarf mahallerinin tayini.

5 : Bütçede bir fasıl dahilindeki maddeler arasında münakale icrası.

6 : Belediyelere verilen vazifelerin ifasını temin için belediye tenbihleri ısdarı.

7 : Nakliye vesaitine mahsus ücretler ve tarifelerle zarurî havayice mahsus narkların tespiti.

8 : Belediye menkul emvalinden icap edenlerin müzayede kaimelerile satışa çıkarılması.

9 : Belediye cezaları hakkındaki kanunlara tevfikân ceza takdiri.

10 : Belediye memurlarının intihap, terfi, idareten tecziye veya taltifleri ve azil ve tekaüde sevkeleri hakkında belediye riyasetinden vaki olacak tekliflerin tetkiki ve karara raptı.

Reis — Mütalea var mı efendim? (*Hayır sesleri*) Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Encümen Ethem Beyefendinin verdiği takriri kabul etmiştir. Riyasete takdim ediyoruz.

MADDE 15 — Fıkra 7 —

Belediye depolarından başka yerlerde kanun ve nizam ve talimat ile muayyen miktar haricinde kabili işial ve infilak maddeler bulundurmamak buna riayet etmeyenlerin mallarını belediye deposuna kaldırmak ve satıldığında nısıf bedelinin ceza olarak belediyeye almak.

Reis — Efendim, encümenin kabu ettiği şekil budur. Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, müstakil bir takrir vardır. Okunacak:

YÜKSEK REİSLİĞE

Kanunun bir maddesi belediye meclisine su, elektrik, tramvay ve saire hakkında imtiyaz vermek hakkını verdiğine göre bu gibi gerekse doğrudan doğruya belediye, beldeyi alâkadar eden şirketlerde belediye meclisi âzalarının meclisi idare âzası olamayacağı hakkında bir madde ilâvesinin

encümenâ havale buyurulması.

Bilecik Meb'usu
S. Asaf

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Efendim, ben-denizce buna lüzum yoktur. Kabul ettiğimiz lâ-yihanın 29 uncu maddesinde bu sarahaten mev-cuttur.

(... Belediye reisi ve âzaları belediye işlerinde müteahhit olamaz ve müteahhitle beraber kendi-si bir vazife de deruhte edemez.) Bu 29 uncu mad-dede sarahaten mevcuttur. Yeni bir madde ilâ-vesine lüzum yoktur.

Aziz B. (Erzurum) — Bazı belediyeler kendi-lerine ait işleri şirketlere yaptırıyorlar, o işlerde kendi mümessillerini âza olarak bulundurabili-yorlar, bu ihtimal de nazarı dikkate alınmak su-retile bu noktai nazar doğru olabilir.

Asaf B. (Bilecik) — Efendim, maksadı aciza-nem belediye meclisi âzalarının da doğrudan doğruya kendi kudretleriyle imtiyaz verdikleri şirketlerde o şirket meclisi idaresine âza olmama-larıdır. 29 uncu maddede müteahhit olamaz sure-tindedir.

Eğer Heyeti Celileniz bu izahatı, meclisi idare âzası olamaz şeklinde kâfi görürse mesele kalmaz.

Reis — Efendim, takriri reynize arzedeceğim. Nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Nazarı dikkate almamıştır.

MADDE 165 — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reynize arz ediyorum.

Mükerrem B. (İsparta) — Efendim, bu kanun için tayini esami ister mi?

Reis — Evet efendim resimler ve vergilerden bahsettiği için ister.

Mazhar Müfit B. (Denizli) — Tayini esamiye lüzum yoktur. Bu kanunun içindeki vergi ve rü-suma ait kısımlar kanunu mahsusuna atfen zikre-diliyor.

Selâhattin B. (Kocaeli) — Tayini esamiyi mu-cip hiçbir şey yoksa mahkemelerin hükmedeceği para cezalarının belediyelerin varidatı olacağı vardır. Binaenaleyh tayini esamiye lüzum vardır.

3 — *Mardin Meb'usu İrfan Ferit ve Kayseri Meb'usu Hasan Ferit Beylerin, köy kanununun 44 üncü maddesinin tefsirine dair 4/53 numaralı takriri ve Dahiliye Encümeni mazbatası [1]*

Reis — Efendim; mazbatayı reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 — *25 Eylül 1339 tarih ve 374 numaralı kanunun beşinci maddesinin tefsiri hakkında 3/374 nu-*

[1] *99 numaralı matbuu zaptın sonuna mer-butur.*

maralî Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri mazbataları [1]

Reis — Söz istiyen varmı?

İsmet B. (Çorum) — Efendim; encümen son fıkra hakkında muhtacı tefsir değildir diyor. Fakat muhtacı tefsir değil dediği bu fıkradan, beşinci maddeden hariç bir şey mi anlıyorlar?

Bütçe E. M. M. Ahmet Remzi B. (Gaziantep) — İsmet Bf. nin takriri aynı esbabı mucibe ile mazbatanın encümen tarafından tebdil olunarak yapılması için encümenimize havale buyurulmuştur. Heyeti Umumiyenin bu havalesi üzerine bu mazbatayı biz arzu edildiği şekilde yazdık.

Beyefendinin sorduğu nokta başka bir nokta değildir. Encümen; Müdafai Milliye Vekâleti ile Müdafai Milliye Encümeninin noktai nazarlarına iştirak etmiyor. Fakat bunda (bilâihtiyar) kaydı vardır. Bunun mukabili olan (bilâiztirar) kaydile tabiatile muamele yapılabileceğini ve ondan dolayı meselenin muhtacı tefsir olmadığını arz ediyoruz.

İsmet B. (Çorum) — Efendim; bu mazbata verilen bir takrir üzerine aynı esbabı mucibe ile beşinci maddenin muhtacı tefsir olmadığı hakkında mazbatanın tashihan tanzimi için iade edilmişti. Burada gerçi muhtacı tefsir olmadığı söylenmekte ise de bilihtiyar kelimesinden mazeret ve zaruret şeklinin istisna edilmesi gibi bir tefsir fıkrası dahi çıkarılmaktadır, o ihtiyar kelimesinin mazeret manasını tazammun edip etmeyeceğini ve bu madde kanuniyeye bu misal tatbik edildiği zaman böyle istisnai bir şekil bulunup bulunmadığını anlamak için evvelâ maddeyi okuyacağım: Beşinci madde "İlânı meşrutiyetten itibaren ana vatandan ayrılarak bu günkü Türkiye hudutları haricinde kalmış bulunana bilûmum memalikte hizmet kabul ederek veya etmiyerek bilihtiyar kalan",

Bu birinci fıkradır ki birinci evsafı ihtiva etmektedir. Şimdi maddenin ikinci fıkrasını okuyayım: 'Veyahut memaliki mezkûreye bilâ mezuniyet giden veya mezunen ve tebdilhava suretile gidip te müddeti mezuniyetlerini tecavüz ettiren berrî, bahrî, havaî ve jandarma sınıflarına mensup muvazzaf ve mütekait ve ihtiyat erkân ümera zabitan ve memurin ve mensubini askeriyenin mezuniyet veya tebdilhava müddetlerinin hitamından itibaren nispeti askeriyeleri katolunur.

Şimdi birinci fıkrayı aşağıdaki fıkraya reptetmek lâzım. İlânı meşrutiyetten itibaren ana vatandan ayrılarak bu günkü Türkiye hudutları haricinde kalmış bulunan bilûmum memalikte hizmet kabul ederek veya etmiyerek bilihtiyar kalan, ikinci vasfı muhtevi fıkrayı kaldırarak olursak; berrî, bahrî, havaî ve jandarma sınıflarına mensup muvazzaf ve mütekait erkân, ümera zabitan ve memurin ve mensubini askeriyenin nispeti askeriyeleri katolunur. Bu mütekaide misaldir.

[1] 100 numaralı matbuu zaptın sonuna merbuttur.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Bilâ ihtiyar kelimesi de üseraya aittir.

İsmet B. (Devamla) — Bu kanun 1923 tarihinde neşir ve tatbik edilmişti. Bu adam orada iki buçuk seneyi müteaviz kaldıktan sonra Lozan Muahedesinin bir maddesinden istifade ederek 926 da gelmiştir. Buradaki mütekait kelimesi yani bilihtiyar kalan mütekaittir. Bu mütekait bilihtiyar iki buçuk seneden fazla kalmış ve ondan sonra gelmiştir.

Binenaleyh kanun tatbik edilmiş - bu bir misal. Dosyası Heyeti Mahsusaya ya Müdafai Milliye Vekâleti tarafından verilmiş, yahut Heyeti Mahsusaya tarafından sehvedilmiştir. Buna göre yani bu kanuna göre Heyeti Mahsusaya karar vermemiş olsa bile kanun hükmüne göre nisbeti askeriyesi hükmen katolunmuştur. Böyle olduğu halde tebdili tabiiyet ederek buraya gelmiş olabilir. Fakat nisbeti askeriyesi maktudur. Ama Heyeti Mahsusaya evrakı verilmemiş ve bir karara resmen iktiran etmemiş olabilir. Lâkin kanunun hükmüne göre nisbeti askeriyesi kesilmiştir. Binaenaleyh Türkiyeye gelmeden evvel nisbeti askeriyesi kesilmiş olan bir asker in orada bilâihtiyar kalmasını bir mazerete isnat ederek bir istisna yapmak bendenizece doğru değildir, gibi geliyor ve sonra bilâihtiyar kalanlardan - orada ve başka yerde - böyle mazeret serdedecek aceba ne kadar sadalar gelecektir.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Binlerce...

İsmet B. (Devamla) — Bilmiyoruz. Bence bu zatın nisbeti askeriyesi kanunen katedilmiştir. Artık onun ikameti bir mazerete müstenit midir, değil midir? cihetlerinin tetkiki bir tefsir mevzuu değildir ve bundan dolayı meselenin muhtacı tefsir olmadığı keyfiyetinin Hükûmete tebliğini teklif ediyorum.

Bütçe Encümeni M. M. Ahmet Remzi B. (Gaziantep) — Efendim; encümeninizin esbabı mucibesinde bu cihetler tamamen arz olunmuştur. İsmet Beyefendi de takrirleri ile meselenin yeniden bir mazbata tanzimi için encümene havalesini teklif ettiler. Teklif üzerine İsmet Beyefendinin sert buyurdıkları esbabı mucibe ile aynı neticeye vasıl olduk.

Eğer müsaade buyurulursa İsmet Beyefendinin takririni okuyayım, tamamen bu maaldedir. Şimdi kendileri tekrar itiraz ediyorlar diyorlar ki bunun sahası ne kadardır. Herkes mazeret dermeyer edebilir mi? Bir defa mazeret değil ızdırar tabiatile yer alacaktır. Bundan başka Müdafai Milliye bu zatın vaziyetini tetkik etmiş buna tekaütlük muamelesi yapılması lâzımgelir, demiş, fakat Divan arzettiğim noktadan itiraz ettiği içindir ki mesele buraya gelmiştir. Şayet Heyeti Aliyeniz mazbatamızı bu noktai nazardan doğru bulmazsa tabidir ki encümeniniz Heyeti Celilenin kararma göre hareket edecektir.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Efendim; bendeniz gayet kısa arzedeceğim. (Kürsüye sesleri)

Encümenin mazbatasında konulan teşhisin eğer hükmü bir şahsa ait olsaydı belki hiç tereddüt etmiyecektik. Fakat tefsir umumî bir mahiyet almak istidatındadır.

Bunun için sarfolunacak paranın miktarı malûm olmadığı için bu hususta bir kerede Maliye Vekili Beyi dinlemek isteriz.

Şükri B. (Çanakale) — Efendim, mesele para meselesinden ziyade bir kanun meselesidir. İsmet Beyefendinin çok hakkı vardır. “Bilih-tiyar,, ı biliztirar ile telife imkân yoktur. Şu halde bu zat hakkında alâtarikuttefsir demeyimde. alâ-tarikuttadil birçok mağdurini terfi etmek arzu edilirse Hükûmet bu ihtiyar kelimesinin yerine iztirar kelimesinin ikamesini teklif eder.

Muhtacı tefsir birşey yoktur, tadil mahiyetin-de tefsir olmaz.

Reis — Efendim, başka söz isteyen yoktur. İsmet Beyin takririni okuyacağız.

YÜKSEK REİSLİĞE

Beşinci maddedeki “bilih-tiyar,, kelimesi mut-lak ve sarihtir. Hiçbir suretle tefsire müsait olma-dığından keyfiyetin Hükûmete tebliğ ve iadesini rica ederim.

Çorum Meb'usu
İsmet

Reis — Takriri reyinize koyuyorum, kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir.

Mazbatanın bu yolda tashihi zımında encü-mene gönderiyorum.

Tayini esami ile reye konan kanunlara reyini vermeyen zevat varsa lütfen reylerini istimal bu-yursunlar...

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

5 — *Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin 4 üncü fıkrasının tadili hak-kında 1/591 numaralı kanun lâhiyası ve Adliye Encümeni mazbatası* [1]

Reis — Heyeti umumiyesi hakkında söz itsiyen var mı efendim? (*Hayır sesleri*) Maddelere geçil-mesini kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edil-miştir.

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasını muaddil kanun

MADDE 1 — Hukuk usulü muhakemeleri ka-

[1] 95 numaralı matbua zaptın sonuna mer-bututtur.

nununun 36 mer maddesinin dördüncü fıkrası aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur:

Hâkimin reddi talebinin mahkemece kabul edilmemesi halinde reddi istiyen kimseden ret talebinin mahiyetine göre on liradan üç yüz liraya kadar para cezası alınır.

Reis — Kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Yukarıki madde hükmü ceza muhakemeleri usulü kanunundaki hâkimin reddi hadiselerinde dahi tatbik olunur.

Reis — Kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

Reis — Kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Adliye Vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun ikinci müzakeresine geçilmesini kabul edenler... Etmleyenler... Kabul edilmiştir

6 — 22 nisan 1341 tarih ve 655 numaralı ticaret ve sanayi odaları kanununa müzeyyel 1/426 nu-maralı kanun lâhiyası ve İktisat Encümeni mazba-tası [1]

İktisat Encümeni M. M. Ali Rıza B. (Mardin)— Efendim, bu lâyiha hakkında İktisat Encüme-nince bazı tetkikat icrasına zaruret hasıl olduğun-dan encümene iadesini rica ediyorum.

Reis — Efendim; lâyihayi encümene gönderi-yorum. Reyelerin neticesini arz ediyorum.

Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20 bin liralık munzam tahsisat verilmesine dair kanuna (208) zat kabul etmek üzere rey vermiştir. Mu-a-mele tamamdır, kanun (208) rey ile kabul edilmiş-tir.

Belediye kanununa (198) zat kabul etmek üzere rey vermiştir, muamele tamamdır. kanun (198) rey ile kabul olunmuştur. (*Alkışlar*)

Efendim, cumartesi günü için işimiz yoktur. Pazartesi günü saat (15) te toplanmak üzere in-ikada nihayet veriyorum.

Kapanm saati : 16 , 20

[1] 98 numaralı matbua zaptın sonuna mer-bututtur.

Tashih

129 uncu sayfanın ikinci sütununun 44 ve 45 inci satırlarındaki (Demiryollarına ait sular bu madde ahkâmından müstesnadır) ibaresi tayyolunmalıdır.

Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20,000 liralık munzım tahsisat verilmesine dair kanunun neticeî arası

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi : 316
 Reye iştirak edenler : 208
 Kabul edenler : 208
 Reddedenler : 0
 Müstenkifler : 0
 Reye iştirak etmeyenler : 107
 Münhaller : 1

[Kabul edenler]

<i>Adana</i> Zamir B.	<i>Bayazıt</i> İhsan B. Halit B. Şefik B.	Emin aslan B. Haydar Rüştü B. Mazhar Müfit B. Yusuf B.	<i>Gümüşane</i> Halil Nihat B. Şevket B.
<i>Afyonkarahisar</i> Ali B. Musa Kâzım B. Ruşen Eşref B.	<i>Bilecik</i> Asaf B. Rasim B.	<i>Diyarbakır</i> İshak Refet B. Kâzım Pş. Rüştü B.	<i>Hakâri</i> İbrahim B.
<i>Aksaray</i> Besim Atalay B. Kâzım B. Neşet B.	<i>Bitlis</i> Muhittin B. Muhittin Nami B.	<i>Edirne</i> Faik B.	<i>İçel</i> Hakkı B.
<i>Amasya</i> Esat B. İsmail Hakkı B. Nafiz B.	<i>Bolu</i> Dr. Emin Cemal B. Hasan Cemil B.	<i>Elâziz</i> Fazıl Ahmet B. Hasan Tahsin B. Hüseyin B. Ahmet B.	<i>İsparta</i> Hakim Rıza B. Hüseyin Hüsnü B. İbrahim B. Mükerrem B.
<i>Ankara</i> Halit Ferit B. İhsan B. Rifat B. Sami B. Şakir B. Talât B.	<i>Burdur</i> Salih Vahit B.	<i>Erzincan</i> Abdülhak B. Aziz Samih B. Saffet B.	<i>İstanbul</i> Akçoraoğlu Yusuf B. Dr. Hakkı Şinasi Pş. Dr. Nurettin Ali B. Fuat B. Hamdi B. Tevfik Kâmil B. Ziyaettin B.
<i>Antalya</i> Ahmet Saki B. Dr. Cemal B.	<i>Bursa</i> Ahmet Münür B. Bakteriyolok Refik B. Dr. Şefik Lutfi B. Muhlis B. Mustafa Fehmi B.	<i>Erzurum</i> Aziz B. Dr. Ahmet Fikri B. Nafiz B.	<i>İzmir</i> Ahmet Enver B. Hüseyin B. Kâmil B. Münür B. Osmanzade Hamdi B.
<i>Artvin</i> Memet Ali B.	<i>Cebelibereket</i> Naci Pş.	<i>Eskişehir</i> Ali Ulvi B. Dr. İsmail Besim Pş. Sait B.	<i>Kars</i> Ağaoğlu Ahmet B. Baha Tali B. Dr. Sadreddin B. Faik B. Halit B.
<i>Aydın</i> Emin Fikri B. Dr. Reşit Galip B. Mitat B.	<i>Çanakkale</i> Samih Rifat B. Şükrü B. Ziya Gevher B.	<i>Gazi Antep</i> Ahmet Remzi B. Ali Cenani B. Ferit B. Reşit B. Şahin B.	<i>Kastamonu</i> Ali Rıza B. Cemal B. Refik B. Velet B.
<i>Balıkesir</i> Ali Şuuri B. Emin B. Fahredden B. İsmail Hakkı B. Memet Akif B. Memet Cavit B. Osman Niyazi B. Sadık B.	<i>Çankırı</i> Rifat B. Ziya B.	<i>Giresun</i> Hacim Muhiddin B. Kâzım B. Şevket B. Tahir B.	<i>Kayseri</i> Ahmet Hilmi B.
	<i>Çorum</i> Dr. Mustafa B. İsmail Kemal B. İsmet B. Münür B. Ziya B.		
	<i>Denizli</i> Dr. Kâzım B.		

Dr. Burhaneddin B.
Hasan Ferit B.
Reşit B.

Kırşehir

Hazim B.
Lutfi Müfit B.

Kocaeli

İbrahim B.
İbrahim Süreyya B.
Kemalettin B.
Kılınçoğlu Hakkı B.
Ragıp B.
Reşit Saffet B.
Salâhaddin B.

Konya

Fuat B.
Kâzım Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.
Zühtü B.

Kütahya

Cevdet B.
İbrahim B.
İsmail Hakkı B.
Ragıp B.

Malatya

Abdülmuttalip B.

Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Vasıf B.

Manisa

Akif B.
Bahri B.
Kâni B.
Kemal B.
Mitat B.
Osman B.
Yaşar B.

Maraş

Abdülkadir B.
Behçet B.
Mitat B.

Mardin

Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
İrfan Ferit B.

Mersin

Hakkı B.

Muğla

Ali Nazmi B.
Nuri B.
Şükrü Kaya B.

Niğde

Ata B.
Galip B.
Halit B.

Ordu

Hasan Fahri B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.
Şevket B.

Rize

Akif B.
Ali B.
Atrif B.
Esat B.
Fuat B.

Samsun

Nusrat Sadullah B.

Siirt

Halil Hulki B.

Sinop

Refik İsmail B.
Yusuf Kemal B.

Sivas

İbrahim Alâettin B.
Rahmi B.
Şemseddin B.
Ziyaeddin B.

Ş. Karahisar

İsmail B.
Memet Emin B.
Tevfik B.

Tokat

Bekir Lutfi B.
Hüseyin Hüsnü B.
Mustafa Vasfi B.
Süreyya Tevfik B.

Trabzon

Abdullah B.
Ali Becil B.
Arif B.
Daniş B.
Şefik B.

Urfa

Doktor Refet B.
Mahmut B.
Refet B.

Van

Hakkı B.
Münip B.

Yozgat

Hamdi B.
Salih B.
Süleyman Sırrı B.
Tahsin B.

Zonguldak

Celâl Sahir B.
Halil B.
Memet Nazif B.
Ragıp B.
Rifat B.

[Reye iştirak etmeyenler]

Adana

Hilmi B.
Kadri B.
Kemal B.

Afyon Karahisar

Haydar B.
İzzet B.
İzzet Ulvi B.

Ankara

Ali B.
Gazi Mustafa Kemal
Pş. (R. C.)

Antalya

Hasan Sıtkı B.
Rasih B.
Süleyman Şevket B.

Artvin

Asım B.

Aydın

Dr. Mazhar B.
Tahsin B.

Balıkesir

Hayreddin B.
Kâzım Pş. (M. M. R.)

Bilecik

İbrahim B.

Bitlis

İlyas Sami B.

Bolu

Cevat Abbas B.
Falih Rifki B. (İ. A.)
Şükrü B.

Burdur

Mustafa Şeref B.

Bursa

Asaf B.
Esat B.
Refet B. (Rs. V.)
Senih B.

Cebelibereket

Ali Rıza B.

Çanakkale

Memet B.

Çankırı

Mustafa Abdülhalik B.
Talât B.

Denizli

Necip Ali B. (İ. Â.)

Diyarbakır

Zekâi B.

Edirne

Hasan Hayri B.
Şakir B. (V.)
Zeki Mesut B.

Elaziz

Nakyeddin B.

Erzurum

Asım B.
Nafi Atuf B.
Necip Asım B.
Tahsin B.

Eskişehir

Emin B.

Gazi Antep

Kılıç Ali B.

Giresun

Hakkı Tarık B.

Gümüşane

Cemal Hüsnü B. (V.)
Hasan Fehmi B.

İçel

Emin B.

İstanbul

Abdülhak Hâmit B.
Ahmet Rasim B.
Dr. Refik B. (V.)
Edip Servet B.
Hamdullah Suphi B.
Haydar B.
Hüseyin B.
İhsan Pş.
Süreyya Pş.

İzmir
Dr. Tevfik Rüştü B. (V.)
Mahmut Esat B. (V.)
Mahmut Celâl B.
Mustafa Rahmi B.
Saracoğlu Şükrü B. (V)
Vasıf B.

Kastamonu
Hasan Fehmi B.
Memet Fuat B.

Kayseri
Dr. Halit B.

Kırklareli
Doktor Fuat B.
Memet Nahit B.
Şevket B.

Kırşehir
Yahya Galip B.

Konya
Ahmet Hamdi B.

Hüsnü B.
Musa Kâzım B.
Naim Hazım B.
Kütahya
Niyazi Asım B.
Nuri B.
Recep B. (V.)

Malatya
Dr. Fazıl Berki B.
İsmet Pş. (Bş. V.)

Manisa
Doktor Saim B.
Mustafa Fevzi B.

Maras
Memet B.

Mardin
Nuri B.
Yakup Kadri B.

Mersin
Ali Münif B.

Muğla
Yunus Nadi B.

Niğde
Faik B.

Rize
Hasan Cavit B.

Samsun
Adil B.
Ali Rana B.
Avni B.
Doktor Asım B.
Ethem B.

Siirt
Mahmut B.

Sinop
Recep Zühtü B.

Sivas
Necmettin Sadık B.
Rasim B.

Remzi B.

Tekirdağ
Celâl Nuri B.
Cemil B.
Faik B.

Tokat
Şevki B.

Trabzon
Hasan B. (R. V.)
Nebizade Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.

Urfa
Ali Saip B.
Ferit Celâl B.

Yozgat
Avni B.

Zonguldak
Hüsnü B.

Belediy kanununun neticesi ârası

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi : 316
Reye iştirak edenler : 198
Kabul edenler : 198
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 117
Münhaller : 1

[Kabul edenler]

Adana
Hilmi B.
Zamir B.

Afyon Karahisar
Ali B.
Ruşen Eşref B.

Aksaray
Kâzım B.

Amasya
Esat B.
İsmail Hakkı B.
Nafiz B.

Ankara
Halit Ferit B.

İhsan B.
Rifat B.
Sami B.
Şakir B.
Talât B.

Antalya
Ahmet Saki B.
Dr. Cemal B.
Rasih B.

Artvin
Memet Ali B.

Aydın
Emin Fikri B.
Dr. Reşit Galip B.
Dr. Mazhar B.
Mitat B.

Balıkesir
Ali Şuuri B.
Emin B.
Fahredden B.
İsmail Hakkı B.
Memet Akif B.
Osman Niyazi B.
Sadık B.

Bayazıt
İhsan B.
Halit B.
Şefik B.

Bilecik
Rasim B.

Bitlis
Muhiddin B.
Muhittin Nami B.

Bolu
Dr. Emin Cemal B.
Hasan Cemil B.

Burdur
Sâih Vahit B.

Bursa
Ahmet Münür B.
Bakteriyolok Refik B.
Dr. Şefik lütfi B.
Muhlis B.
Mustafa Fehmi B.

Cebelibereket
Naci Pş.

Çanakale
Samih Rifat B.
Şükrü B.

Çankırı
Rifat B.
Ziya B.

Çorum
Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Münür B.
Ziya B.

Denizli
Dr. Kâzım B.
Emin aslan B.
Haydar Rüstü B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B.

Diyarbakır
İshak Refet B.
Kâzım Pş.

Edirne
Faik B.
Hasan Hayri B.

Elaziz
Hasan Tahsin B.
Hüseyin B.
Ahmet B.

Erzincan
Abdülhak B.
Aziz Samih B.
Saffet B.

Erzurum
Asım B.
Aziz B.
Dr. Ahmet Fikri B.
Nafi Atuf B.
Nafiz B.

Eskişehir
Ali Ulvi B.
Dr. İsmail Besim Pş.
Sait B.

Gazi Antep
Ahmet Remzi B.
Ali Cenani B.
Ferit B.
Reşit B.
Şahin B.

Giresun
Hacim Muhiddin B.
Kâzım B.
Şevket B.

Gümüşane
Halil Nihat B.
Şevket B.

Hakâri
İbrahim B.

İçel
Hakkı B.

Isparta
Hakim Rıza B.
Hüseyin Hüsnü B.
Mükerrerem B.

Istanbul
Akçoraoğlu Yusuf B.
Dr. Hakkı Şinasi Pş.
Dr. Nurettin Ali B.
Dr. Refik B.
Fuat B.
Hamdi B.
Ziyaettin B.

Izmir
Ahmet Enver B.
Hüseyin B.
Kâmil B.
Mustafa Rahmi B.
Münür B.
Saracoğlu Şükrü B.

Kars
Ağaoğlu Ahmet B.
Baha Tali B.
Dr. Sadreddin B.
Halit B.

Kastamonu
Ali Rıza B.
Cemal B.
Refik B.

Kayseri
Ahmet Hilmi B.
Dr. Burhaneddin B.
Hasan Ferit B.
Ferit B.
Reşit B.

Kırşehir
Lutfi Müfit B.

Kocaeli
İbrahim B.
İbrahim Süreyya B.
Kılıçoğlu Hakkı B.

Ragıp B.
Reşit Saffet B.
Salâhaddin B.

Konya
Fuat B.
Kâzım Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Mustafa B.
Naim Hazim B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.
Zühtü B.

Kütahya
Cevdet B.
İbrahim B.
İsmail Hakkı B.
Ragıp B.

Malatya
Abdülmuttalip B.
Mahmut Nedim B.
Vasıf B.

Manisa
Akif B.
Doktor Saim B.
Kâni B.
Kemal B.
Mitat B.
Osman B.
Yaşar B.

Maraş
Abdülkadir B.
Behçet B.
Memet B.
Mitat B.

Mardin
Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
İrfan Ferit B.

Mersin
Hakkı B.

Muğla
Ali Nazmi B.
Nuri B.
Şükrü Kaya B.

Niğde
Ata B.
Faik B.
Galip B.
Halit B.

Ordu
Hasan Fahri B.

Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.
Şevket B.

Rize
Akif B.
Ali B.
Atrf B.
Fuat B.

Samsun
Ethem B.

Sırt
Halil Hulki B.

Sivas
İbrahim Alâettin B.
Şemseddin B.
Ziyaeddin B.

Ş. Karahisar
İsmail B.
Tevfik B.

Tokat
Bekir Lûtfi B.
Hüseyin Hüsnü B.
Süreyya Tevfik B.

Trabzon
Abdullah B.
Ali Becil B.
Arif B.
Daniş B.
Hasan B.
Nebizade Hamdi B.

Urfa
Ferit Celâl B.
Mahmut B.

Van
Hakkı B.
Münip B.

Yozgat
Avni B.
Hamdi B.
Salih B.
Süleyman Sırrı B.
Tahsin B.

Zonguldak
Celâl Sahir B.
Halil B.
Memet Nazif B.
Rifat B.

[Reye iştirâk etmeyenler]

<i>Adana</i> Kadri B. Kemal B.	<i>Cebelibereket</i> Ali Rıza B.	Hamdullah Suphi B. Haydar B. Hüseyin B. İhsan Pş. Süreyya Pş. Tevfik Kâmil B.	<i>Mersin</i> Ali Münif B.
<i>Afyon Karahisar</i> Haydar B. İzzet B. İzzet Ulvi B. Musa Kâzım B.	<i>Çanakkale</i> Memet B. Ziya Gevher B.	<i>İzmir</i> Dr. Tevfik Rüştü B. (V.) Mahmut Esat B. (V.) Mahmut Celâl B. Osmanzade Hamdi B. Vasıf B.	<i>Muğla</i> Yunus Nadi B.
<i>Aksaray</i> Besim Atalay B. Neşet B.	<i>Denizli</i> Emin Aslan B. Yusuf B.	<i>Kastamonu</i> Hasan Fehmi B. Memet Fuat B. Velet B.	<i>Rize</i> Esat B. Hasan Cavit B.
<i>Ankara</i> Ali B. Gazi Mustafa Kemal Pş. (R. C.)	<i>Diyarbakır</i> Rüştü B. Zekâi B.	<i>Kayseri</i> Dr. Halit B.	<i>Samsun</i> Adil B. Ali Rana B. Avni B. Doktor Asım B. Nusrat Sadullah B.
<i>Antalya</i> Hasan Sıtkı B. Süleyman Şevket B.	<i>Edirne</i> Şakir B. (V.) Zeki Mesut B.	<i>Kırklareli</i> Doktor Fuat B. Memet Nahit B. Şevket B.	<i>Süirt</i> Mahmut B.
<i>Artvin</i> Asım B.	<i>Elaziz</i> Fazıl Ahmet B. Nakyeddin B.	<i>Kırşehir</i> Hazım B. Yahya Galip B.	<i>Sinop</i> Recep Zühtü B. Refik İsmail B. Yusuf Kemal B.
<i>Aydın</i> Tahsin B.	<i>Erzurum</i> Necip Asım B. Tahsin B.	<i>Kocaeli</i> Kemalettin B.	<i>Sivas</i> Necmettin Sadık B. Rahmi B. Rasim B. Remzi B.
<i>Balıkesir</i> Hayreddin B. Kâzım Pş. (M. M. R.) Memet Cavit B.	<i>Eskişehir</i> Emin B.	<i>Konya</i> Ahmet Hamdi B. Hüsnü B. Musa Kâzım B.	<i>Ş. Karahisar</i> Memet Emin B.
<i>Bilecik</i> Asaf B. İbrahim B.	<i>Gazi Antep</i> Kılıç Ali B.	<i>Kütahya</i> Niyazi Asım B. Nuri B. Recep B. (V.)	<i>Tekirdağ</i> Celâl Nuri B. Cemil B. Faik B.
<i>Bitlis</i> İlyas Sami B.	<i>Giresun</i> Hakkı Tarık B. Tahir B.	<i>Malatya</i> Dr. Fazıl Berki B. Dr. Hilmi B. İsmet Pş. (Bş. V.)	<i>Tokat</i> Mustafa Vasfi B. Şevki B.
<i>Bolu</i> Cevat Abbas B. Falih Rıfki B. (İ. A.) Şükrü B.	<i>Gümüşane</i> Cemal Hüsnü B. (V.) Hasan Fehmi B.	<i>Manisa</i> Bahri B. Mustafa Fevzi B.	<i>Trabzon</i> Süleyman Sırrı B. Şefik B.
<i>Burdur</i> Mustafa Şeref B.	<i>İçel</i> Emin B.	<i>Mardin</i> Nuri B. Yakup Kadri B.	<i>Urfa</i> Ali Saip B. Doktor Refet B. Refet B.
<i>Bursa</i> Asaf B. Esat B. Refet B. Senih B.	<i>Isparta</i> İbrahim B.		<i>Zonguldak</i> Hüsnü B. Ragıp B.
	<i>İstanbul</i> Abdülhak Hâmit B. Ahmet Rasim B. Edip Servet B.		

Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20 000 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/619 ve Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 64 000 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/621 numaralı kanun layihaları ve Bütçe Encümeni mazbatası

Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 20 000 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/619 numaralı kanun layihası

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube 1

Sayı 6/943

27 - III - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hariciye Vekâleti bütçesinin 554 üncü masarifi mütenevvia faslının birinci maddesine tahsisatı munzamma verilmesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19-III-1930 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe Lâyihası

Hariciye Vekâleti senesi haliye bütçesinin 554 üncü masarifi mütenevvia faslının birinci misafirini ecnebiye maddesine mevzu tahsisat kâmilen sarfedilmiş ve bu sene zarfında Ankaraya gelecek olan bazı muteber ecnebî misafirleri ve Macar Hariciye nazırı Müsyü Walko ile refikası ve maiyyeti erkânını izaz ve ikram için muktazi tahsisat kalmamış olduğundan Vekâleti müşarileyha bütçesinin salifûlarz tertibine yirmi bin liranın tahsisatı munzamma olarak ilâvesi zarurî görülmüş ve merbut kanun lâyihası bu maksatla tanzim ve takdim kılınmıştır.

Kanun lâyihası

MADDE 1 — 1929 senesi maliyesi Hariciye Vekâleti bütçesinin 554 üncü masarifi mütenevvia faslının birinci misafirini ecnebiye maddesine 20.000 lira tahsisatı munzamma olarak ilâve olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

19-III-930

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>M. Esat</i>	M. M. V. <i>M. Abdülhalık</i>	Da. V. <i>Ş. K. Bf.</i>	Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Ma. V. <i>Ş. Saracoğlu</i>
Mf. V. <i>C. Hüsnü</i>	Na. V. <i>Recep</i>	İk. V. <i>Şakir</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	İçtimada bulunmadı	

Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesine 64 300 liralık munzam tahsisat verilmesine dair 1/621 numaralı kanun lâyihası

T. C.

Başvekâlet

Muamelat Müdürlüğü

Şube 1

Sayı 6/1003

31 - III - 1930

B. M. M. Vüksek Reisliğine

Hariciye Vekâleti 1929 mali senesi bütçesinin Muhtelit Mübadele Komisyonu masrafı faslına 64 300 lira tahsisatı munzamma ilâvesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 23 - III - 930 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Malumu Samileri buyurulduğu üzere Muhtelit Mübadele Komisyonu nezdindeki Türk Heyeti Murahhasası kadrosu yeni sene bidayetinde haddi aşgariye tenzil edildiği gibi takdiri kıymet heyetlerinin de adedi filen dörde indirilmiş ve diğer taraftan gerek komisyon gerek altıncı tali komisyonu kadrolarında tenkihat icrası ile beraber başkaca filî tasarrufat dahi temin edilmiştir.

Bu sayede komisyon masarifinden senevi hissemize isabet eden meblağ 240,609 dolar yerine 136,574 dolara tenezzül etmiş bulunmaktadır.

Açığa çıkarılan memurlara sene iptidasında verilmiş olan 2303 dolar ile 1929 senesinden bakıyei zimmet olarak kalan 7497 dolar buna ilâve edilince 1930 senesi zarfında komisyona tarafımızdan 146,374 dolar tesviyesi iktiza ettiği tebeyyün eylemektedir.

İzahatı maruzadan müsteban buyurulacağı üzere kânunusaniden 1 haziran 1930 tarihine kadar geçecek beş aylığa isabet eden borcumuz 60 607 dolardan ibaret bulunduğu ve buna mahsuben şimdiye kadar 59 880 lira tediye yapıldığına nazaran mütebaki borcumuz olan 32 069 dolara tekabül eylemek için 64 300 liralık munzam tahsisat istihsali zımında icap eden kanun lâyihası tanzim kılınmıştır.

Hariciye Vekâletinin 1929 senesi bütçesine tahsisatı munzamma ilâvesi hakkında
kanun lâiyhası

Madde 1 — Hariciye Vekâletinin 1929 senesi bütçesinin 559 uncu Muhtelit Mubadele Komisyonu masrafı faslına « 64 300 » lira tahsisatı munzamma olarak ilâve olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

23-III-1930

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>M. Esat</i>	M. M. V. <i>M. Abdülhalik</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>	Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Ma. V. <i>Ş. Saracoğlu</i>
Mf. V. <i>Cemal Hüsnü</i>	Na. V. <i>Recep</i>	İk. V. <i>Şakir</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>		

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Mazbata № 62

Esas № 1/621, 619

2 - IV - 1930

Bütçe Encümeni mazbatası

Yüksek Reisliğe

Hariciye Vekâletinin 1929 bütçesine 84 500 liralık tahsisatı munzamma verilmesine dair olup muhtelif tarihlerde encümenimize havale olunan iki adet kanun lâiyhası vekâlet müsteşarı hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu. Lâiyhalara merbut esbabı mucibelerden maada ayrıca alınan izahattan teklif olunan lâiyhaların kabulü kararlaştırıldı. Her iki lâiyhayı birleştirmek suretile yeniden hazırlanan lâiyha umumî heyetin tasvibine arz olundu.

B. E. Rs. İstanbul <i>Fuat</i>	Reiş V. Bursa <i>Muhlis</i>	M. M. Gaziantep <i>Remzi</i>	Kâtip Giresun <i>Kâzım</i>	Aydın Mühendis <i>Mithat</i>	Âza Bordur <i>Vahit</i>	
Âza Bursa <i>Dr. Ş. Lâtifi</i>	Âza Diyarbakır <i>Rüştü</i>	Âza İsparta <i>Mükerrem</i>	Âza Konya <i>K. Hüsnü</i>	Âza Niğde <i>Faik</i>	Âza Yozat <i>S. Sırrı</i>	Âza Elaziz <i>H. Tahsin</i>

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

1929 senesi Hariciye bütçesine tahsisatı munzamma verilmesine dair
kanun lâiyhası

BİRİNCİ MADDE — 1929 senesi Hariciye Vekâleti bütçesinin 554 üncü faslının birinci misafirini ecnebiye maddesine (20,000) ve 559 uncu Muhtelit Mübadele Komisyonu masarifi faslına (64,300) lira tahsisatı munzamma olarak verilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Mardin Meb'usu İrfan Ferit Ve kayseri Meb'usu Hasan Ferit Beylerin köy kanununun 44 üncü maddesinin tefsirine dair ⁴/₅₃ numaralı tavriri ve Dahiliye Encümeni mazbatası**B. M. M. YÜKSEK REİSLİĞİNE**

(442) numaralı köy kanununun (44) üncü maddesinin aynen:

2 - ihtiyar Meclisi, Mektep' Cami , hamam gibi köylüye faydalı olan işleri yapmak için istediği yeri değer parası ile satın alır. Mal sahibi razı olmazsa kaza idare meclisi işi gözden geçirir. Kaza idare meclisinin kararına söz yoktur.

Diye muharrer olan fıkrası köylüye faydalı olan işlerde değer parasını vermek şartile istediği yeri almağa ihtiyar meclisini mezun kılmakta ve itiraz vukuunda kaza idare meclisinin vereceği kararın kat'i olacağını tasrih eylemekte olduğu halde bazı mahallerde kanunun bu fıkrası sarahatile yapılan istimlâkin köylünün faydası icabı olup olmadığı yolunda ittihaz edilecek kararın kastedildiği ve miktarı bedel hakkında vaki olacak itirazatı şamil olmadığı ve bedel hakkındaki ihtilâfın istimlâk kanununda olduğu gibi mahkemeye müracaatla hakem encümenince halli keyfiyet olunması lâzımgeleceği neticesine varılmakta olduğundan ibarei kanuniye etrafında vukua gelen tereddüdün izalesi için mezkûr fıkranın miktarı da şamil olup olmadığına tefsiri bir karara raptım arz ve teklif eyleyiz

Mardin
İrfan Ferit

Kayseri
Hasan Ferit

T. B. M. M.*Dahiliye Encümeni**Karar № 20**Esas № 4/53*

27 - III - 1930

Dahiliye Encümeni mazbatası**YÜKSEK REİSLİĞE**

442 numaralı köy kanununun 44 üncü maddesinin 2 inci fıkrası mucibince köy ihtiyar meclislerinin köylüye faydalı işler yapmak için değer parasile satın alacağı yerlerin sahipleri bu karara razı olmadıkları takdirde kaza idare meclislerinin işi gözden geçirmesi icabedersede bedel hakkında bir kayıt olmadığından dolayı bedelinin miktarına itiraz vukuunda meselenin bu fıkra hükmüne göre kaza idare heyetince ve yahut umumî hükümlere tabi olarak mahkemelerce mi halli lâzım geleceği hakkında tefsiren bir karar ittihazı zımında Kayseri Meb'usu Hasan Ferit ve Mardin Meb'usu İrfan Ferit Beyler tarafından verilip Encümenimize havale buyrulmuş olan tavriri tetkik ve müzakere olundu.

Mezkûr kanunun ikinci fıkrası açık olarak yazılmış olup bu sarahate göre, istimlâkin köylü için faydalı olup olmadığı hususuna veya bedelin miktarına karşı yapılacak itirazların kat'i

25 eylül 1339 tarih ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesinin tefsiri hakkında 3/374 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube

Sayı 6/4

29- XII - 929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

25 eylül 1339 tarihli ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesinin tefsiri hakkında Millî Müdafaa Vekâletinden yazılan 28-XII-1929 tarihli ve Z. İ. P. 9559 numaralı tezkerenin sureti leffen takdim edilmiştir.

Mukâzasasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Başvekâleti Celileye

25 eylül 339 tarih ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesine temas ettirilerek tekaüt maaşlarının devamı itası iptal edilmesi mağduriyetini mucip olduğundan bahisle tekaüt maaşlarının kemakân itası arzuhalinde bulunan ve büyük harpten evvel tekaüt maaşını Şam emvalinden almak üzere tekaüt edilmiş olan Piyade Kaymakamı Malatyalı Şerif Bey 300/31 hakkında tetkikat ve tahkikatı lâzıme bilicra büyük harpte ihtiyarlığı ve maluliyeti hasebile hiç hizmeti askeriyeye celp ve tavzif edilmemiş binaenaleyh mütarekeyi müteakip ahaliden bir fert olarak Şamda kalmış ise de Lozan muahedesinin maddei mahsusasına nazaran müddeti mehliyesi zarfında ana vatana iltihak ve Adanada yerleşerek yeniden Türkiye Cumhuriyeti nüfus kaydına geçmiş olmasına rağmen tekaüt maaşlarının itası hakkındaki bu müracaatı Divanı Muhasebatça 25 eylül 339 tarihli kanunun 5 inci maddesine tabi addedilerek ret olunmuştur. Halbuki tatbik edilmesi istenilen mezkûr maddenin miri mumaileyhe taallûku görülememektedir. Çünkü bu maddeye tevfikan miri mumaileyhin nisbeti askeriyesinin kat'ı hakkında da Vekâletçe bir muamele cereyan etmemiştir.

Gerçi zikrolunan 25 eylül 339 tarih ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesinde tekaüt kelimesi de mevcut ise de oradaki tekaütten maksat hizmete çağırılıp terhisleri icra kılınmıyan müteakib zabitan olduğu ve bu baptaki kanaati mezkûr kanunun 6 inci maddesindeki sarahatın dahi teyit eylemekte bulunduğu mülâhaza edilmektedir. Müteakibinin hariçteki vaziyetleri efradı ahaliden farkı olmadığı nazarı kanunda mezkûr olmamalarından istidlal olunmaktadır ve esasen mumaileyh ihtiyarlığı hasebile ihtiyat zabıtlığından de mafu bulunmaktadır. Hakkı ziyaa uğramamak için Lozan muahedesini mucibince hakkı hiyarını vakti muayyenede lehine olarak istimal etmiş olan mumaileyhe mezkûr muahede delâletile Türkiye hududu dahiline iltihakına müsadif 3 ağustos 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşlarının devamı itası muva-

fık olduğu teemmül edilmektedir. 347 numaralı kanunun salifülarz 5 inci maddesinin emsali zuhurunda tatbik edilmek üzere tefsiri hakkındaki iktizayi halin ifa ve inba buyrulması maruzdur efendim.

M. M Vekili
M. Abdülhalik

T. B. M. M.

M. M. Encümeni
Karar № 80
Esas № 3/347

8 - I - 1930

M. M. Encümeni mazbatası

YÜKSEK RİYASETE

Büyük harpten evvel tekaüt maaşını Şam emvalinden alınmak üzere büyük harpte tekaüt edilmiş ve ihtiyar ve malûliyeti hasebile hiç hizmeti askeriye celp edilmemiş ve binaenaleyh mütarekeyi müteakip ahaliden bir fert olarak Şamda kalmış ve bilâhare Lozan muahedesinin madde mahsusasına tevfikan müddeti mehliyesi zarfında ana vatana iltihak etmiş ve Adanada yerleşmiş ve yeniden Cümhuriyet nüfus kaydına geçmiş olan Piyade Kaymakamı Şerif Beyin 300/31 sicil türkiye hududuna dahil olduğu 3 ağustos 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşının devamı itası hakkındaki müracaatının Divanı Muhasebatça 25 kânunuevvel 1339 tarih ve 347 sayılı kanunun beşinci maddesine nazaran şayanı kabul olmadığına ve binaenaleyh keyfiyetin tefsir edilmesine dair Encümenimize muhavvel, Başvekâleti Celilenin 29-XII-1929 tarih ve 6/4 sayılı tezkeresi ve merbut evrak tetkik ve müzakere olundu.

M. M. Vekâletinin merbut tezkeresinde zikredildiği veçhile mumaileyh aslen malatyalıdır. Malûliyet ve ihtiyarlığı hesebile büyük harpte dahi hizmete celbedilmemiştir. Ana vatandan ayrılmış olduğu Lozan muahedesinin Büyük Millet Meclisi tarafından tarihi tasdikile kat'iyet kesbeden Şamdan, mumaileyhin müddeti mehliyesi zarfında ana vatana iltihak ederek ötedenberi cari tabiiyetini yeniden ihraz etmiş olmasına ve 347 numaralı kanunun ahkâmını tatbika memur bulunan M. M. Vekâletinin tezkeresinde zikredildiği veçhile Şerif Bey hakkında nisbeti askeriyesinin kat'ı muamelesinin yapılmadığına nazaran mumaileyhin ana vatana tarihi iltihaki olan 3 - ağustos - 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşının verilmesi lâzım geleceği Encümenimizce muvafıkı adalet görülmüş bulunduğu Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur efendim.

M. M. E. Reisi Cebelibereket <i>Naci</i>	M. M. muharriri İstanbul <i>İhsan</i>	Kâtip Bitlis <i>Muhiddin nami</i>	Âza Bursa <i>Esat</i>	Âza Afyon <i>M. Kâzım</i>	Âza Diyarbakir <i>Kâzım</i>
Âza Bolu <i>Hasan Cemil</i>	Âza Kırşehir <i>S. Müfit</i>	Âza Bilecik <i>Rasim</i>			

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

57 M

Esas № 3/377

27-III-1930

Bütçe Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Mücadelei Milliyeye iştirak etmiyen ve hududu millî haricinde kalan zabitan ve askeri memurlar hakkında yapılacak muameleyi mutazammın 25 eylül 1339 tarih ve 347 numaralı kanunun beşinci maddesinin tefsirine dair olup 13-III-1930 tarihli Umumî Heyet in'ikadında Çorum Meb'usu İsmet Beyin takrirî üzerine Encümenimize tevdi edilen Başvekâlet tezkeresi ve merbutları tekrar tetkik olundu :

Mesele tekaüt maaşını Şam emvalinden almak üzere büyük harpten evvel tekaüt edilerek ihtiyarlığı ve malûliyeti hasebile büyük harptede bir hizmeti askeriye celp edilmeyip mütarekeyi müteakip Şamda kalmış ve Lozan muahedesinin maddei mahsusasında yazılı müddet zarfında ana vatana iltihak ile Adanaya yerleşerek yeniden Türkiye Cumhuriyeti nüfus kaydına geçmiş olan Piyade Kaymakamı Malatyalı Şerif Beye Türkiye hududu dahiline iltihakına müsadif 3 ağustos 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşı verilip verilmemesi hakkındadır.

Başvekâlet tezkeresine merbut Millî Müdafaa Vekâleti tezkeresinde: Lozan muahedesinin maddei mahsusası hükmüne tevfi kanun Türk tabiiyetini ihtiyar ile yine bu muahedenin diğer bir maddesinde yazılı müddet zarfında Türkiye hududu dahiline iltihak eden Şerif Beye iltihak tarihi olan 3 ağustos 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşı verilmesi lâzım geldiği halde Divanı Muhasebatça mumaileyh 347 numaralı kanunun beşinci maddesi hükmüne tabi tutularak tekaüt maaşının verilmesine muvafakat olunmadığı ve halbuki mezkûr maddede yazılı müteakillerin hizmete çağrılıp hizmetleri icra kılınmayan müteakilt zabitan olduğu ve mumaileyh hakkında mezkûr maddede münderiç nisbeti askeriye kat'ı muamelesi dahi yapılmadığı cihetle mezkûr maddenin bu noktadan tefsiri istenilmekte ve Millî Müdafaa Encümenince de bu nokta nazara iştirak olunarak mumaileyhin ana vatana iltihak tarihi olan 3 ağustos 1926 tarihinden itibaren tekaüt maaşının verilmesi lâzım geleceğinin muvafık adalet görüldüğü zikrolunmaktadır.

347 numaralı kanunun beşinci maddesinin ilk fıkrası (ilâm meşrutiyetten itibaren ana vatandan ayrılarak bu günkü Türkiye hudutları haricinde kalmış bulunan bilumum memalikte hizmet kabul ederek veya etmiyerek bilihtiyar kalan veyahut memaliki mezkûreye bilâ mezuniyet giden veya mezunen ve tebdili hava süretile gidipte müddeti mezuniyetlerini tecavüz ettiren berrî, bahrî, hava ve jandarma sınıflarına mensup muvazzaf ve müteakilt ve ihtiyat erkân, ümera, zabitan ve memurin ve mensubini askeriye mezuniyet veya tebdili hava müddetlerinin hitamından itibaren nisbeti askeriye katolunur) şeklinde olup bu fıkrada zikrolunan (müteakilt) kelimesi mutlak bulunduğu cihetle bundan vazifeye çağırılan müteakiltleri anlamak ve nisbeti askeriyesinin katolunduğunun kendisine tebliğini şart ittihaz etmek mümkün ve muvafık görülmemiştir.

Hakkı hiyarı istimal cihetine gelince: bunun bahsımız mevzuu olan ve mahiyeti itibarile bir tasfiye kanunu bulunan 347 numaralı kanun ile alâkası olmayıp bu ancak tabiiyet meselesine teallük etmektedir.

Bununla beraber Şerif Beyin Şamda kalmakta mazereti bulunduğu izah edilmesine ve fıkra metninde (bilihtiyar kalan) denilmesine nazaran mazeret ve zaruret dolayısıyla kalanların bu hükümden istisnası tabii görülmüş, Millî Müdafaa Vekâleti ile Millî Müdafaa Encümeni tarafından serdolunan diğer mülâhazalara iştirak olunmıyarak bu itibarla meselenin tefsire muhtaç olmadığına karar verilmiştir. Umumî Heyete arz olunur.

Bütçe En. Rs.	Rs. V.	M. M.			
İstanbul	Bursa	GaziAntep	Nide	Burdur	Bursa
Fuat	Muhlis	Remzi	Faik	Vahit	Dr. S. Lutfi
İsparta	Kırklareli	Sivas	Sivas	Yozgat	Erzurum
Mükerrerem	M. Nahit	M. Remzi	Rasim	S. Sırrı B.	H. Aziz

İmzada bulunmadı

**Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin
4 üncü fıkrasının tadili hakkında 1/591 numaralı kanun lâyi-
hası ve Adliye Encümeni mazbatası.**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı 6/639

23-II-930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasının tadili hakkında Adliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 12/II/930 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Yüksek Başvekâlete

Hukuk usulü muhakemeleri kanununda hâkimin reddi hakkındaki hükümler, mahkemede davası olanların hâkimlerin bitaraflığına tamamen itimatlarını temin gayesile vazedilmişken tatbikat sahasında teyidi adâlet için konulan bu hükmün vaz'ı aslisinden inhiraf ettirilerek mahkemeyi uzatmağa yarayan bir alet gibi kullanıldığı anlaşıldığından hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin 4 üncü fıkrasının birlikte takdim kılınan lâyihada gösterildiği şekilde tadiline lüzum görülmüş ve ceza usulü muhakemeleri kanununda bu bapta bir sarahat olmaması itibarile ceza hâkimlerinin reddi taleplerine müstenit kararlarda para cezasının hükmedilmemesi gibi yanlış bir içtihada mahal kalmamak üzere mezkûr tadilin mesaili cezaiyede de tatbiki tasrih edilmiştir.

T. B. M. M.

Ad. Encümeni

Karar № 37

Esas № 1/591

23-III-1930

Adliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin 4 üncü fıkrasının tadili hakkında Adliye Vekâletince hazırlanup Başvekâletin 23-II-930 tarih ve 6/639 numaralı tezkeresil Encüminimize havale edilen kanun lâyihası Adliye Vekili Mahmut Esat Beyefendi huzuril tetkik ve müzakere olundu.

Hukuk usulü muhakemeleri kanununa istinaden hâkimin reddi taleplerinde bu talebin salâhiyetli mahkemelerce kabule şayan görülmediği takdirde bin kuruştan dört bin kuruşa kadar alınacak para cezasının pek hafif olmasından dava sahiplerinin hakimlerin bitarafılığına tamamilen itimatlarını temin ve kendilerini, hâkimler hakkında iştibahı mucip olacak bir hale meydan kalmamak suretile tatmin edici olan bu kaideyi bazı kimselerin aleyhlerindeki davayı tavik maksadile ve vahi sebeplerle sui istimal ederek reddi hâkim talebine tevessül etmelerinden kanunda verilmiş olan bu salâhiyete karşı haksız talepte bulunacaklarında daha ağır bir cezaî müeyyide ile tehdit edilmelerinde isabet olacağından bu maksatla kanunda bahsedilen maddedeki fıkrasının tadilini mutazammın vucude getirilmiş olan lâyiha esas itibarile kabule şayan görülmüş ve ancak para cezası miktarı üç yüz liraya tenzil edilmek ve birinci ve ikinci maddeler tertip tarzı itibarile bir madde olarak yazılmak suretile tadil olunmuştur .

Lâyihada kabul edilen para cezasının ceza işlerine de teşmili serdedilen mülâhazanın hukuku amne noktasından daha ehemmiyetle varit buluması itibarile muvafık görülerek o suretle ceza muhakemeleri usulü kanunundaki hâkimin reddi hadiselerinde tatbiki kabul edilmiştir . lâyihamın bu tadil ile kabulüne encümenimizce ittifakla karar verilmiş olup Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olunur.

Ad. En. Rs.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Kocaeli	Yozgat	Antalya	Ankara	Erzincan	Çorum
<i>Mustafa Fevzi</i>	<i>Salâhattin</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>A. Saki</i>	<i>A. İhsan</i>	<i>Abdülhak</i>	<i>Münir</i>
Âza	Âza	Âza				
Manisa	Balıkesir	Balıkesir				
<i>Kemal</i>	<i>Sadık</i>	<i>O. Niyazi</i>				

Hükûmetin teklifi

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasını tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki gibi tadil olunmuştur.

MADDE 2 — Hâkimin reddi talebinin mahkemece kabul edilmemesi halinde reddi talep eden kimseden davanın kıymetine ve ret talebinin mahiyetine göre on liradan beşyüz liraya kadar para cezası alınır.

MADDE 3— İkinci madde hükmü ceza muhakemeleri usulündeki hâkimin reddi hadiselerine de tatbik olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.

Baş. V.	Ad. V.	M. M. V.	
İsmet	M. Esat	M. Abdülhalık	
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.	
Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	Ş. Saracoğlu	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.
C. Hüsnü	Recep	Şakir	Dr. Refik

Adliye Encümeninin tadili

Hukuk Usulü muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasını muaddil kanun lâyihası

MADDE 1 — Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 36 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur:

Hâkimin reddi talebinin mahkemece kabul edilmemesi halinde reddi istiyen kimseden ret talebinin mahiyetine göre on liradan üç yüz liraya kadar para cezası alınır,

MADDE 2 — Yukarıki madde hükmü ceza muhakemeleri usulü kanunundaki hâkimin reddi hadiselerinde dahi tatbik olunur.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Adliye Vekili memurdur.

22 nisan 1341 tarih ve 655 numaralı ticaret ve sanayi odaları kanununa müzeyyel 1/426 numaralı kanun lâiyhası ve İktisat Encümeni mazbatası

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube 1

Sayı 6/1399

4- IV - 1929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

22 nisan 341 tarih ve 655 numaralı ticaret ve sanayi odaları kanununa zeylen İktisat Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27-III-929 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibeyi ihtiva eden tezkere sureti ile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifa ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulması rica olunur efendim.

Başvekil

İsmet

Bütçeleri Büyük Millet Meclisi tarafından kabul ve tasdik olunan müessesatı ticariyei resminin ticaret odalarına ve kaydolanmaktan müstesna olduklarına imtiyazlı şirketlerin kaydolanmağa ve ücreti kaydiyei tesviyeye mecbur bulduklarına dair Vekâleti acizce teklif olunan lâiyhai kanuniye hakkında Nafia Vekâleti celilesince dermeyeran olunan itirazatı havi olup 14-1-929 tarihinde havale buyrulan tezkere mütalea edildi.

Vekâleti müşarünileyhaca imtiyazlı şirketlerin mukavelelerinde, sermayeleri üzerine bir gûna resim tarh ve cibayet edilemeyeceği yolunda sarahat bulunması ileri sürülerek sermayelerinin binde yarımını tecavüz etmemek üzere ücret alınacağını mübeyyin odalar kanununun yedinci maddesinin işbu mukaveleler hükmüne münafi düşdüğü iddia olunmaktadır.

Mevzubahs olan mukaveleler bu nevi şirketlerin sermayeleri üzerinden Devletçe bir resim alınmayacağı manasını mutazammın olup odalara kaydolanmak mecburiyetinin vعاibinden olan ücreti kaydiye itası keyfiyeti Devletçe bir resim ahzedilmesi demek olmayacağından dermeyeran edilmekte olan itiraz Vekâleti acizce varit görülmemektedir.

Şurayı Devletçe de tetkiki neticesinde Nafia Vekâleti Celilesinin noktai nazarına iştirâk edilmemiştir.

Yalnız Maliye Vekâleti Celilesince Tütün İnhisarı İdaresinin vaziyeti maliyesi nazarı itibare alınarak, teklif olunan maddei kanuniyedeki « bütçeleri Büyük Millet Meclisi tarafından kabul ve tasdik edilen... » ibaresinin kaldırılması yolundaki mutaleasına iştirâk edilerek « Devlete ait müessesatı ticariye » suretinde tadilât icrası tasvip edilmiştir.

Maddei kanuniyenin bu şekilde tadili halinde diğer bankalardan farkı olmamakla beraber az çok resmî bir mahiyeti de haiz bulunan Zizraat Bankaları gibi müessesatın vaziyetlerinin tayini daiimüşkülât olabileceğinden bu kabîl tereddütlere mahal bırakmamak üzere idare

cihetinden Devletçe bir dereceye kadar alâkası bulunan müessesatın odalara kaydedilmeleri icap edip etmiyeceğinin İcra Vekilleri Heyetince tayin kılınması ve bunun için de madde kanuniyenin melfuf şekilde tadili lüzumlu görülmüştür .

İfayi muktazasına müsaade buyrulması maruzdur efendim.

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Karar № XI

Esas № 1/426

26 - III - 1930

İktisat Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

22 nisan 1341 tarihli ve 655 numaralı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanununa müzeyyel kanun lâyihasile esbabı mucibe mazbatası İktisat Vekâleti Müsteşarlarından Şakir Beyin huzurile tetkik ve müzakere edildi.

Bu lâyihamın esbabı mucibesinde anlaşıldığı veçhile Meclisi Âliye sevk ve iktisabı kanuniyet eylemesinden maksat ve gaye İcra Vekilleri Heyeti tarafından tefrik edilmek şartile Devlete ait olan bazı ticaret müesseseleri bilcümle imtiyazlı şirketlerin Ticaret ve Sanayi Odalarına kaydedilmelerinin temini ve kaydiye ücreti olmak üzere de bunların sermayeleri üzerinden madde mahsusasına tevfikane senevi bir meblağı muayyen alınmasından ibarettir.

Esbabı mucibede gösterilen Nafta Vekâleti Celilesinin mütaleası ise imtiyazlı şirketlerin mukavelelerinde sermayeleri üzerinden bir gûna resim tarh ve cibayet edilmeyeceği yolunda sarahat bulunmasına nazaran bu gibi teşekküllerin Ticaret ve Sanayi Odalarına kayda icbar olunmaları Ticaret ve Sanayi odaları kanununun yedinci maddesi mucibince sermayelerinin binde yarımını tecavüz etmemek şartile ücreti kaydiye vermelerini intaç edeceği ve bunun ise mukaveleleri hükümlerine münafi düşeceği şeklindedir .

Ticaret ve sanayi odaları kanununun yedinci maddesinde «sermayeleri üç yüz bin liradan yüksek olan anonim ve limitet şirketlerle müessesatı ticariyei resmiyeden, fevkalade sınıf addile odaların bulunduğu mahallere tahsis eyledikleri sermayenin binde yarımını tecavüz etmemek üzere ikinci maddede muharrer nizamname veçhile tayin edilecek sunuf ve derecata göre senelik ücreti kaydiye almır. İşbu ücretat elli liradan aşağı ve bin liradan yukarı olamaz» denmesine göre resmî yani Devlete ait ve ticarî mahiyette bulunan müessesattan ücreti kaydiye alınacağı ve dolayısıyla bunların Ticaret ve Sanayi Odalarına kaydolunacakları anlaşılmaktadır. Bu sarahat karşısında bu gibi müessesatın Ticaret ve Sanayi Odalarına kaydedilmelerini tazammun eden diğer bir hükmün yeniden vaz'ı için hiç bir zaruretin mevcut olmadığını derpiş eden Encümenimiz birinci madde noktai nazarından tayini muameleye mahal olmadığına ve imtiyazlı şirketlere mukaveleleriyle verilmiş olan hakların bilâhare yapılan kanunlarla ihlâl edilmelerinin de doğru olamayacağını düşünerek ikinci maddenin ademi kabulüne ve binaenaleyh lâyihamın heyeti umumiyesinin reddine karar verildi.

Heyeti Celileye arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

İktisat Encümeni Reisi	M. Muharriri	Âza	Âza	Âza	Âza
Burdur	Mardin	Konya	Mardin	Manisa	Kütahya
Mustafa Şeref	Ali Rıza	A. Hamdi	Nuri	Yaşar	Cevdet
Âza	Âza	Âza	Âza		
Manisa	Edip Servet	M. Rahmi	Yozgat		
Kâni			Tahsin		

Hükûmetin teklifi

22 nisan 341 tarih ve 655 numaralı ticaret ve sanayi odaları kanununa
müzeyyel kanun lâiyhası

1 — Müessesatı ticariyei resmiyeden olup ta İcra Vekilleri Heyetince odalara kaydedilmeleri hakkında karar verilmiş olanlar odalara kaydolunmak mecburiyetinden müstesnadırlar.

2 — İmtiyazlı şirketler, ticaret odalarına kaydolunmağa ve ticaret odaları kanununun yedinci maddesinde muharrer kayıt ücretini vermeye mecburdurlar. Odaların diğeri, teklifatında imtiyaznamelerinde muharrer istisna dairesinde muamele görürler.

3 — Bu kanunun ahkâmı neşri tarihinden muteberdir.

4 — Bu kanunun tatbikına İktisat ve Adliye Vekilleri memurdur.

27-3-929

Bş. V. İsmet	Ad. V. M. Esat	M. M. V. M. Abdülhalık	Da. V Ş. Kaya	Ha. V. Dr.T.Rüşti	Ma. V. Ş. Saracoğlu
	Mf. V. H. Vasıf	N. V. Recep	İk. V. Rahmi	S. İ. M. V. İçtimada bulunmadı	

